

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

גיליון חג
מורחב

אפשר ללמוד תורה, להתבונן ולהתבודד – ועדיין לא להכיר את החסרונות שלך, גם אם תעשה חשבון נפש לעולם ועד. הקב"ה ברא את כל היהודים כדי שיהיה אפשר ללמוד "מכל אדם" – בכל אחד משתקף משהו שבתוך עצמי לעולם איני יכול למצוא ללא הראי של הזולת.

[מתוך השיעור 'תשובה מתוך אחדות']

ראש־השנה תשפ"ד

ראש השנה ה'תשפ"ד

30 סוד ראש השנה
קול שמחה
השליח הרחוק הוא הקרוב

34 הסיפור החסידי
זכרנו לחיים
אדמו"ר הצמח צדק

36 מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים
תשובה, סליחה והמלכת המלך בימי ר"ה

37 פאָרום ל'עֲבָדִים
יודעי תרועה
כְּנֻטֵי הַתְּקִיעוֹת עַל פִּי רִזִּי –
תְּקִיעָה, שְׁבָרִים, תְּרוּעָה, תְּקִיעָה

04 "פעלת צדיק – לחיים!"
מכתב הרב לשנה החדשה

07 לבקש הכל
נקודה מעובדת
לא להסתפק בבקשות קטנות –
כדי להמליך את ה' צריך לבקש
הכל ובגדול

08 חיי בני ומזוני
הילולת בעל ה"מבשר טוב" זיע"א
עיון בכוונת "איה" בקדושת כתר
של ר"ה ויוה"כ

22 הניגון החסידי
ניגון מספר 53
"תרין תפוחין"

23 תשובה מתוך אחדות
כתר שם טוב – אותיות פט, קטז ורשג
תיקון ותשובה מתוך ההתבוננות בזולת

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה לצל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעד

הקדמת המערכת

שבת שלום ושנה טובה ומבורכת לכל בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם ולקוראי **נפלאות** היקרים. לפניכם **גליון חגיגי ומורחב לראשה השנה** תשפ"ד, מלא בכל טוב – שיעורים והתוועדויות, **הכנה לימים הנוראים** והרבה **אחדות ישראל**.

מה בגליון החגיגי?

נפתח עם **מכתב הרב לשנה החדשה** [שמופיע כאן בגרסתו המוערת] – שתהיה שנה מלאת **חיים!**

השיעור הראשון והמרכזי הוא **הכנה נפלאה לתפלות ראש השנה ויום כיפור**. הוא מחבר את **הרצון שלנו לבקש על צרכינו** עם יעודם העיקרי של הימים האלה, **המלכת ה' על העולם**. העמקה **בתשובת ה"מבשר טוב"** – הצדיק אצלו החל הרב את דרכו בלימוד תורה – חושפת עומק לפנים מעומק במובא במחזורים אודות בקשת "עושר מופלג", "בנים צדיקים" ו"השגת רוח הקדש" **באמירת "איה" בכתר** של מוספי ר"ה ויו"כ. אל תחמיצו – התחילו **מהנקודה המעובדת**, בשביל ההשגחה, וטפסו אט־אט במהלך החג במסלול שמתווה השיעור כולו. השיעור השני הוא **שיעור כתר שם טוב טרי** משבת שליחות, העוסק ביסוד של **'תורת המראות'** במשנת הבעש"ט – שיעור שמכוון **לתשובה מתוך אחדות** בימי התשובה הללו. השיעור מתפרסם מתוך תקווה שנזכה להתמיד השנה **בפרסום שיעורי כתר שם טוב בגליון**, מדי שבוע – שתהיה לנו **שנה בעל שם טובית!**

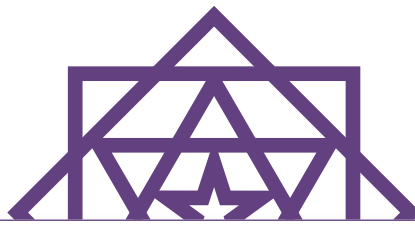
אל תפספסו גם את **מדור קול שמחה המורחב**, המבאר את **אגרת הקדש המפורסמת של הרבי ר' בונם** לראש השנה – אגרת שמצוטטת ומבוארת בעשרות ספרי חסידות מבית המדרש של פשיסחא. בביאור שלנו תקבלו את **הביאור החב"די הקולע לפשט של האגרת** – **אגרת לשליח המבלה את החג במקום שליחותו, במקום בחצרו של הרבי**.

המכנה המשותף, החורז את **המכתב**, את **שני השיעורים**, את **מדור קול שמחה** וגם את **הסיפור**, הוא **אחדות ישראל**. שנזכה לעמוד באחדות לפני ה' ביום הדין וממילא לצאת זכאים בדין ולהתברך בכל הברכות – **"ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך"**.

שימו לב גם לגב הגליון – הבקשה שלנו **להשתתפות השנתית שלכם**. **בנתינת צדקה בהרחבה** כהחלטה טובה בתחלת השנה אנחנו **פותחים לעצמנו צינורות שפע** חדשים, רחבים וטובים, **לברכת ה' בכל השנה**.

סדר הלימוד לשבוע פרשת האזינו הבעל"ט: נ"ך יומי – יהושע, פרקים יג'ט; **משנה** – **כתובות**, פרק ד.

שבת שלום ומבורך וכתובה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה, **המערכת**

בע"ה, ימי הסליחות תשפ"ג

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	פ	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך

"פעלת צדיק – לחיים!"

מכתב הרב יצחק גינזבורג שליט"א לשנה החדשה

לכל אחד ואחת מבני ישראל ולכל באי עולם, השנה הבאה עלינו לטובה, שנת **תשפד** לפ"ק (784),^א מתייחדת בהיותה רבוע, המבטא התכללות ושלמות – **כח** ברבוע (השנה הקודמת שעולה רבוע היתה לפני 55 שנים והפעם הבאה שנזכה לכך היא בעוד 57 שנים). הפסוק אומר "כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה"^ב ופרש מורנו הבעל שם טובי ש"י בכחך עשה" היינו בכח"מה שלך (סוד "כלם בחכמה עשית"), כח הנשמה, אך **כח** ברבוע מורה על ההתכללות הגמורה של **כח** הנשמה הפנימית עם **כח** הגוף, יחוד שלם של נשמה וגוף (**נשמה גוף** משלימים בעצמם ל**כב** ברבוע, כידוע). בשנה זו ניתנים לנו כל הכוחות, בנשמה ובגוף, לפעול גדולות ונצורות – "כחך פעל!". הפעולה המיוחדת לשנת **תשפד** היא "**פעלת צדיק**" (784) – תהא שנת **פעלת צדיק** – כלשון הפסוק "**פעלת צדיק לחיים**".^ג והנה, "**פעלת צדיק**" גופא עולה ח פעמים (היינו שהוא

א מספר השנה לפ"ג – 5784 – עולה **כד** פעמים **אמר** (241), סוד "יום ליום יביע **אמר**" (תהלים יט, ג) – בכל שעה מי**כד** שעות היום יש "**אמר**" חדש. השרש **אמר** (מספר הברית של י"ה, "כי ביה הוי' צור עולמים") הוא עיקר סוד מעשה בראשית (שההתהוות בו היא בסדר של אור-מים-רקיע) וסוד מתן תורה (הפוחת באמירה לנשים "כה תאמר לבית יעקב", סוד העלאת מ"ן דנוקבא).
כאשר עושים סדרה של **אמר** – 1, 40, 200 – הבסיס הוא 121 (11, ברבוע), הנקודה האמצעית של **אמר**! המספר הבא בסדרה הוא 481 (16 בהשראה, 13 פעמים 37), ש'**אמר** הנו הנקודה האמצעית שלו! אם כן, יש כאן רמז מובהק לסדרת הנקודה האמצעית (שכוללת את 121, 241 ו-481 – הסדרה שיוצאת מ"16, סוד "**איה**", מקור ההשפעות של ראש השנה – מה**אין**, שגם מופיע בסדרה – כמבואר בשיעור אדר"ח אלול תשפ"ג): 16, 31, 61, 121, 241, 481, 961 (מ'**אל**, 31, עד **אל** ברבוע, 961 – כאשר סכום האברים הללו עולה 1896, ד"פ **דעת**, היינו **דעת** פו"א, סוד "אל דעות [ב דעות, דעת עליון ודעת תחתון, כשיש ביניהן התכללות, ככלל דבר שבקדושה, סוד 'שתיים שהן ארבע' הוי"ו ודוק).
אמר היא אחת משלש תבות הפותחות באותיות **אם** – שמבואר במ"א שהן בסוד שלש אמות שבספר יצירה (פ"א מ"ג) – **אמונה אמר אמת** (ובהקבלה לאמ"ש בספר יצירה – אמונה כנגד אויר דכתר, אמר כנגד מים דחכמה ואמת כנגד אש דבינה, ודו"ק). גם **אמונה אמר אמת** עולה **תשפד**! בסיס הסדרה של של **אמונה אמר אמת** – 102, 241, 441 – הוא 61 (**אין**, שמופיע גם בסדרה הנ"ל) והמספר הבא בסדרה הוא 702, יהלום שם הוי', **שבת** (תכלית מעשה בראשית).

ב קהלת ט, י.

ג כש"ט (קה"ת) אותיות מט וצא.

ד תהלים קד, כד.

ה משלי י, טז.

ממוצע כל אות) **"לחיים"**, ללמד שעיקר פעולת ה"צדיק חי עלמין" היא להמשיך חיים לכל (ובדרך מליצה: "פעלת צדיק" היא אמירת "לחיים", כאשר הוא אומר-מברך "לחיים" בגדולה לגימה שמקרבת", ופועל כך ישועות בקרב הארץ" – בשנת תשפ"ד יש להרבות בהתוועדויות חסידיות עם אמירת 'לחיים' לבבית). בכל מה שפועל הצדיק במציאות, בכל דבר ודבר שהוא נוגע בו, הוא מחדיר חיים, חיות אלקית, כאשר הוא מגלה בכל את האין האלקי המהווה בכל גגע תמיד את היש הנברא, "ואתה מחיה את כלם"^ט.

ראשית פועל הצדיק עם עצמו, "קשוט עצמך"^א, ומ"פעלת צדיק" עם עצמו הוא פועל "לחיים" – "להחית עם רב"^ב. **"פעלת צדיק"** של "צדיק עליון", "צדיק יסוד עולם"^ג, נכנסת ב**"שערי צדיק"**^ד (784) של "צדיק תחתון", כח הקבלה שבמלכות-במציאות.

בשנת **תשפד תחדור "פעלת צדיק"** בגוף הגשמי "לחיים" ארוכים וטובים, עד לחיי **מתושלח** (784) – צדיק גמור^ה, ששנותיו המפורשות הכי ארוכות בתנ"ך^ו – והלאה עד לחיים נצחיים, כאשר נזכה ליציאת **"מים חיים מירושלם"**^ז (784), מעין שיצא מבית קדש הקדשים וירפא את כל העולם.

אזי תתפשט **"אהבת שלום"**^ח (784) של ירושלים – עיר השלום והיראה (בה זוכים לשלמות היראה, יראה-שלם^ט, של "אברהם אהבי"^י, הכל מכח אהבת הצדיק המחדיר חיים בכל, "יראת

1 "פעלת צדיק לחיים" עולה אמת-אמת, הרבוע הכפול של 21 (סוד "אהיה אשר אהיה", כנודע). רק "פעלת צדיק" עולה אמת (21 ברבוע) ועוד גשם (7 בחזקת 3, סוד "שבעתים כאור שבעת הימים", כנודע).

2 ע"פ סנהדרין קג, ב.

3 הן כפשוטו והן בלבו של המתברך – 'הארץ' בל"א היינו לב – כהסבר החסידים (ראה לוח "היום יום" כ"ט אדר) ש"לחיים ולברכה" היינו המשכת חיים מוחין המרכיכים את הלב (לברכה אותיות לבריכה).

4 נחמיה ט, ו.

5 כביאור ר"מ הגדול מפרוימישלאן בסוד "יצא אדם לפעלו וגו'" – ראה שיעור כ"ג מנחם-אב תשפ"ג (נדפס בגליון נפלאות שפטים תשפ"ג).

6 יא בבא-בבא-בבא ט, ב.

7 יב בראשית נ, כ.

8 יג משלי י, כה.

9 יד שם יד, יט.

10 טו ראה רש"י לבראשית ז, ד (עפ"י סנהדרין קח, ב).

11 טז בראשית ה, כז. משך שנות חיי מתושלח הוא 969 שנים, הארבעון של טוב, העולה "טוב הוי' לכל ורחמיו על כל מעשיו" (תהלים קמה, ט).

12 יז זכריה יד, ח.

13 יח ראה מדרש לקח טוב שה"ש ז, יד. של"ה שופטים חלק תו"א (אות לא).

14 יט בראשית רבה נו, י. ראה מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א עמי' רצה; לקומ"ת א, ד ועוד.

15 כ ישעיהו מא, ח.

הו' לחיים"כ) – ונזכה לראות "מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע **שלום** מבשר **טוב** משמיע **ישועה** אמר לציון מלך אלהיך"כב (**שלום טוב ישועה** – כנגד יסוד דעת כתר – עולים 784).
 שנזכה שתהא **שנת פריצת דרך** (כאשר נזכה ל"עלה הפרץ לפנייהם פרצו ויעברו שער ויצאו בו ויעבר מלכם [מלך פורץ גדר]כג לפנייהם והו' בראשם"כד בביאת "בן פרצ"כה), **שנת פשר דבר"ט, שנת פתח דבר**יך [יאר]כז, **שנת פליאה דעת"טח, שנת פקודיך דרשתי"כט, שנה של פדה בשלום נפשי"ל בפדיון הבן, בני כלרי ישראל"לא.**

כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה!

הרב יצחק גינזבורג

כא משלי יט, כג.

כב ישעיה נב, ז. כל הפסוק (הפותח "מה נאוו", יחוד שם מה ושם סג, אורות דתהו בכלים דתיקון) עולה 13,4082 פעמים 314 – אחד אהבה פעמים שם שדי, שם מדת היסוד (זהר ח"ג רפג, א) ש"אמר לעולמו די" (ע"פ חגיגה יב, א; זהר ח"ג רנא, ב), כח "פעלת צדיק [יסוד] לחיים", לתקן עולם במלכות שדי (מכח המשכת "הו' אחד").

כג ע"פ סנהדרין פ"ב מ"ד.

כד מיכה ב, יג.

כה פיוט "לכה דודי". וראה בראשית רבה יב, ו; פיוט "שעה נאסר אשר נמסר", לר' שלמה אבן גבירול – נוסח הסליחות ל"ז בתמוז (וראה גם המכתב לר"ה תשפ"ב). **תהא שנת פריצת דרך** עולה ה"פ "בן פרצ" (2160, י"פ ריו גבורה יראה וכו').

כו קהלת ח, א.

כז תהלים קיט, קל.

כח שם קלט, ו.

כט שם קיט, מה; שם פסוק צד.

ל שם נה, יט.

לא שמות ד, כב.

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

לבקש הכל ובגדול

המשכת מזוני, פרנסה טובה, שייכת לרובד העולמות. בשביל להעלות את כל העולמות אנחנו זקוקים לעושר מופלג – "אין מלך בלא עם", בלא עושר מופלג שנותן לו כח השפעה על המציאות החיצונית כולה (כל שינוי במציאות עולה כסף, וכשיש מספיק כסף כל העולמות עולים).

בנים הם נשמות – כל בן הוא נשמה. אבל כדי לפעול את התקשרות הנשמות יש צורך בבנים צדיקים דווקא – בנים החיים יחד באהבה, אחוה שלום ורעות.

השגת רוח הקדש שייכת כמובן לממד האלקות – רוח הקדש היא גילוי האלקות בנשמה. אכן, יחוד האלקות הוא גילוי האלקות בתוך העולם דווקא. השגת רוח הקדש, עליה אנו מתפללים, אינה רק חויה אלוקית שמיימת (ובוודאי שאינה 'שעשוע' של חיזוי העתיד או ידיעת הנסתרות) – היא ידיעה, הלכה למעשה, מה ה' רוצה מאתנו. זו השגה לה זוכים רק כאשר משתחררים מכל הפחדים החיצוניים ומתמקדים אך ורק בגילוי רצון ה' מאתנו (מתוך ידאת שמים אמתית, השייכת לימים נוראים). אז זוכים שהאלקות המופיעה דרך הנשמות תתייחד בעולמות – והיה ה' למלך על כל הארץ!

למה, אם כן, לבקש רק בקשה אחת? כדי לזכות למשהו 'בגדול' צריך 'ללכת על כל הקופה' – לבחור בו בכל העוצמה, ולא רק כחלק מהסל הכללי של הצרכים. ובכל זאת, יהודים הם סוחרים חכמים, ובסופו של דבר, לא נוותר על שום דבר (כדי לתקן את כל המציאות!): ביום הראשון של ראש השנה נבקש עושר מופלג, ביום השני נבקש בנים צדיקים וביום כיפור נבקש השגת רוח הקדש. כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה!

בספרים הקדושים כתוב שבקדושת "כתר" של ראש השנה ויום כיפור – באמירת "איה" – ניתן לבחור אחת משלש ברכות גדולות: עושר מופלג, בנים צדיקים או השגת רוח הקדש. שלש הברכות הללו הן בעצם 'הרחבה' של הצרכים הבסיסיים של כל אדם – מזוני (באופן של עושר מופלג דווקא), בני (שיהיו בנים צדיקים דווקא) וחיי (שיהיו חיים אמתיים, פנימיים ומכוונים, חיים שיש בהם רוח הקדש – לא פחות!).

יש כאן שאלה כפולה: מחד, מדוע עלינו לבחור רק אחת מהברכות? הרי אנחנו רוצים זקוקים לכל – בני, חיי ומזוני ריחי (וכולהו ריחי, כהדגשת הרבי מליובאוויטש)! מאידך, מדוע 'להגזים'? האם לא די לנו בפרנסה טובה (גם אם אינה עושר מופלג), בבנים כשרים (גם אם אינם צדיקים ממש) ובחיים ארוכים ובריאים (גם בלי רוח הקדש)?

אכן, בימי המלכת ה' איננו עסוקים רק בבקשת צרכינו ה'קטנים' – עלינו לחשוב 'בגדול', על תיקון המציאות כולה. הבעל שם טוב מלמד שהמציאות מורכבת משלשה רבדים, עולמות-נשמות-אלקות, שכל אחד זקוק לתיקון – העולמות צריכים לעלות, הנשמות צריכות להתקשר (ביניהן) והאלקות צריכה להתייחד (דהיינו להופיע במציאות). כדי לפעול את התיקון הזה, אנחנו זקוקים לכל שלש הברכות, המתקיימות בשלשת הרבדים:

חיי, בני ומזוני

קיצור מהלך השיעור

באדר"ח אלול חל יום ההילולא של ה'צדיק' של הרב – רבי מאיר אייזיקזאן זצ"ל, בעל ה"מבשר טוב" – והרב לימד בבית מדרשו של חתנו תשובה מתוך השו"ת שלו העוסקת בבקשות שלנו בימים הנוראים. פרק א מפרט שלש בקשות שמופיעות במחזורים ב"איה" של קדושת "כתר" – עושר מופלג, בנינים צדיקים והשגת רוח הקדש. הוא מסביר שאלו בעצם שלשת צרכי האדם הבסיסיים, מזוני-בני-חיי, וממליץ לבקש את כולם בשלש קדושות "כתר" במוספי ר"ה ויו"כ. יש בפרק הסבר מעמיק על שרש שלש הבקשות בספירות העליונות ובשלשת האבות. פרק ב מסביר ששלש הבקשות בעצם מקבילות לשלישיה עולמות-נשמות-אלקות ובהן כלול תיקון הבריאה כולה. פרק ג חותם ביחס בין מזל לזכות, העולה מעיון בדברי התוספות שמובאים בתשובה. לימוד התשובה הזו, עם ביאוריה העמוקים, הוא הכנה נפלאה לתפלות ראש השנה ויום כיפור ולהמשכת כל הברכות בשנה הבאה עלינו לטובה.

א. שלש בקשות

בעל ה"מבשר טוב"

רבי איתמר – השווער של בעל המבשר טוב – היה מנגן בעצמו, וזכיתי לשמוע אותו מנגן

את הניגון הזה בכינוה, זכותו יגן עלינו. הוא מצאצאי בית נדבורנה, שכולם שמשו כאדמו"רים – כל אחד במקום שלו. כמו שדברנו הרבה פעמים^א, המושג שליחות – כמו בחב"ד, שכל אחד יוצא לשליחות – בעצם התחיל ממשפחת נדבורנה, שכל ילד יצא לשליחות

אנחנו בהילולא של הרב הראשון שלי, היסוד שלי בתורה, בעל ה"מבשר טוב" זכותו יגן עלינו. לכן נפתח בניגון, אחד מתוך רבים שלמדתי ממנו – ניגונים שמקובלים בנדבורנה. היות שזהו יום הילולא, וכל הצדיקים קשורים לרשב"י, חשבתי שהכי מתאים שנתחבר לל"ג בעומר היום ונשיר את ה"בר-יוחאי" של רבי מרדכי מנדבורנה, שגם היה מנגן על כינור. מסורת בנדבורנה שהצדיקים היו מנגנים בכינור בעצמם.

נרשם ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. אור לאדר"ח אלול תשפ"ג – רעננה.

א ראה שיעור ח"י תשרי תשע"א.

הבעל שם טוב, ורבותינו נשיאינו החזיקו ממנו וגם עיינו בו בזמנים מיוחדים (כולל בזמן התקיעות)^ג – וסידורים נוספים.

עוד לפני שנביא את דבריו על מקור הענין, נרחיב קצת יותר: כאשר החזן מאריך לומר את המלה "איה" – "איה מקום כבודו"^ד – לכל אחד יש רשות, יכולת וסגולה לבחור אחד משלשה דברים שהוא רוצה לבקש מהקב"ה. לפי הסדר – הציטוט הוא מסידור רבי שבת, תלמיד הבעל שם טוב, ושאר סידורי הארז"ל – דבר אחד שאפשר לבקש הוא "עושר

מופלג", לא סתם עשירות אלא צריך דווקא עושר מופלג; הדבר השני שאפשר לבקש הוא "בנים צדיקים"; והדבר השלישי הוא "השגת רוח הקדש"^ה. לכל אחד מהדברים יש "יהי רצון" – אתה בוחר אחד מהשלשה ואומר את ה"יהי רצון" תוך כדי שהחזן אומר "איה". שכל אחד יחשוב מה הוא רוצה... נשמע קצת כמו החלום של שלמה המלך, בו ה' שואל אותו מה וא מבקש, מה הוא רוצה – נותן לו לבחור בדבר אחד מאפשרויות שונות. כל הדברים כאן חיוביים, אין פה שום גנאי. גם אם האדם רוצה עושר מופלג – בסדר גמור, שיקבל עושר מופלג, שיוכל להחזיק את כל מוסדות התורה בכל ארץ

כל הדברים כאן חיוביים, אין פה שום גנאי. גם אם האדם רוצה עושר מופלג – בסדר גמור, שיקבל עושר מופלג, שיוכל להחזיק את כל מוסדות התורה בכל ארץ ישראל, ובכל העולם, שיהיה בעל צדקה למופת

כאשר הוא התחתן. הוא לא חיכה שיירש את האדמו"רות. המנהג היה שמיד יוצאים למקום אחר, מתיישבים בו, מקרבים יהודים ומתמסרים לעם ישראל – זו המסורת. קודם כל, שכולנו נלמד מהנהגה זו שצריך לצאת לשליחות לקרב את עם ישראל. בעל ה"מבשר טוב", הרב שלי, היה גדול בתורת הנגלה והחסידות, הוא היה הפוסק של כל המשפחה הענפה הזו של נדבורנה.

כמו שחזרתי הרבה פעמים^ו, את אהבת התורה – אהבה של יהודי צדיק שיושב ולומד תורה,

ומעיין ומחפש ובקי בהכל, באלפי ספרים – ראיתי אצלו ואת החשק ללמוד תורה קבלתי ממנו. שרנו גם ניגון ששמעתי ממנו, כי גם בין היתר הוא היה בעל מנגן נפלא. הוא היה גם בעל קורא נפלא, מדויק, ואת כל התפלות הוא התפלל לפני העמוד בנעימה מיוחדת במינה.

שלש בקשות בקדושות "כתר"

אני פותח כאן בשו"ת מבשר טוב, שבלול הלכה ואגדה ופנימיות. כאן בחרתי בתשובה אחת שהוא גם מביא בה מכתבי הארז"ל – "מבשר טוב" ח"ב סימן חן (נח). פתחתי את התשובה הזו כי היא קשורה לימים נוראים. הוא היה מאד בקי במקורות, והשאלה כאן היתה מהו המקור לדבר שמובא בהרבה מחזורים בקדושות "כתר" של מוסף בר"ה ויום כיפור: "בזמן שהחזן אומר 'איה', ישאל אחד מג' דברים, או עושר מופלג, או בנים צדיקים או השגת רוח הקדש". אמנם הענין הזה לא מופיע במחזור שלנו, בנוסח חב"ד, אבל הוא מופיע גם במחזורים על פי קבלה, כמו סידור רבי שבת – שהיה תלמיד

ג ראה גם שיחת ש"פ משפטים תשמ"ב טעיפים לילא ושיחת חגה"פ תשכ"ד.

ד נוסח תפלת "כתר".

ה הלשונות המקוריים של הארז"ל – עושר מופלג, בנים צדיקים, השגת רוח הקדש – עולים 2422, פ' עמיים (ממוצע כל מלה) רצון. כל הברכות נמשכות מרצון ה' – בימי הרצון, ראש השנה ויום כיפור – וכדי לזכות להן יש לקיים "עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך" (אבות פ"ב מ"ד). רצון הוא סוד פרצוף אריך שמדיקנא דיליה נמשכות שלש הברכות הללו, כדלקמן בפנים.

ו ראה מלכים א, ה' י"ד.

ב ראה גם שיעור א' תמוז תשס"ז.

הראשון של ראש השנה הוא תיקון חיצוניות העולמות. כמו שנשכיב, המעלה שיש בעושר מופלג היא שיש לך יכולת לתקן את העולם, את העולם הזה, את הגשמיות. לכן יש אנשים, צדיקים – הרבה צדיקים גדולים – שמבקשים עושר מופלג. היום השני של ראש השנה הוא תיקון פנימיות העולמות. פנימיות העולמות היינו 'נשמות', בלשון הבעל שם טוב¹ (לעומת חיצוניות העולמות, שנקראת אצלו 'עולמות'), ונשמות היינו בנים צדיקים, לכן הכי מתאים לבקש ביום השני של ראש השנה בנים צדיקים. אבל יום כיפור – "אחת בשנה"², "שבת שבתון"³ – אין לך זמן יותר מתאים לבקש השגת רוח הקדש ('אלקות' בלשון הבעל שם טוב) מאשר ביום הכיפורים.

חיי בני ומזוני

בתשובה הזו בעל ה"מבשר טוב" כותב באריכות שלכאורה על פי נגלה המקור של שלשת הדברים הוא פשוט שלשת הצרכים של האדם – בני, חיי ומזוני, שלשת הדברים שלכאורה כל אחד צריך בעולם הזה כדי לעבוד את ה' כדבעי. בדרך כלל רגילים לומר בני-חיי-מזוני (וכך בלשון התוספות על אתר), אבל נוסח הגמרא שלפנינו הוא חיי-בני-מזוני – מתאים יותר לסדר הבקשות שהזכרנו בראש השנה ויום

¹ יומא דנשמתא". והנה, כפי שרואים גם השנה (כשראל השנה חל בשבת), "תקעו בחדש שופר [כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב]" מתקיים בפועל דווקא ביום השני (היום שנתחדש על ידי דברי סופרים, החביבים יותר מדברי תורה, בסוד הפנימיות דפנימיות) – עיקר העבודה הפנימית של ראש השנה, פנימיות דפנימיות (בעוד ביום א' דר"ה, יום החיצוניות דפנימיות, מתקיים "ככסה ליום חגנו", כאשר מתכסה החדש), שדווקא אז ה' עולה מכסא דין לכסא רחמים ("עלה אלהים בתרועה הוי' בקול שופר") והכל נמתק (וכמובא מהאר"י שבים השני אין הידור לא לישון וכו', שהרי הדין נגמר ונהפך לרחמים). דווקא יום ב' הופך את ראש השנה ל"יומא אריכתא" בו מתגלה חסד עליון – "חד אריך", וד"ל.

² באגרת שבריש כ"ט – וראה עוד לקמן באריכות.

³ שמות ל, י; ויקרא טז, לד.

⁴ ויקרא טז, לא; כג, לב.

ישראל ובכל העולם, שיהיה בעל צדקה למופת. במחזור כתוב שאת הבקשה הזו מבקשים בקדושת "כתר" בראש השנה וגם ביום כיפור – כך שבעצם יש לה שלש פעמים, בשני המוספים של שני ימי ראש השנה ובמוסף של יום כיפור. לא כתוב כך במחזורים, אבל היות שיש שלש פעמים לבקש בעצם אפשר לבקש את הכל...

אם אפשר לבקש את הכל, כדאי לעשות זאת לפי הסדר שכתוב: ביום הראשון של ראש השנה לבקש עושר מופלג. למה? כי כתוב¹ שהיום

ז ראה ע"ח ש"יט פ"ו ("ובמ"א כתוב כי תחלה נעשה פנימית ואח"כ חיצונית ובמ"א להיפך. ונראה לתרץ כי אי חשש כי בתחלה בבריאית עולם הוצרך לעשות חיצונית תחלה כי כן סדר שתחלה נכנס הגוף ואח"כ הנשמה אך אח"כ הוא להיפוך כי החיצונית אינו יכול לכנס אם לא יכנס תחלה הפנימית") וש"מ פ"ד ("וכפי הנ"ל בענין ב' ימים דר"ה נראה כי אחר גמר כל החיצונית נעשה הפנימיות ואפשר כי נעשה יום א' ויום ב' ביחד וצ"ע"). בבית לחם יהודה ובכרם שלמה הבינו באמור בש"מ פ"ד שכך היה בבריאית העולם אך היום הפנימיות קודמת לחיצונית, אך בשמן ששון (פתח עינים דף צב ע"א) הבין שזהו מקור דברי הרש"ש (בהקדמה לסיפור) שביום א' דר"ה מתקנים את האחור דאחור והאחור דפנים (שנקרא חיצונית) וביום ב' דר"ה את הפנים דאחור והפנים דפנים (שנקרא פנימיות) של הפנימיות (כלומר, כל ארבעת התיקונים הנ"ל הם ביחס לפנימיות גופא – שהיא היא ענין עבודתנו בראש השנה, "כי חק לישראל [פנימיות דפנימיות] הוא משפט לאלהי יעקב [חיצונית דפנימיות]" – בנוסף לתיקון האחור והפנים של החיצונית גופא ביום ב', וממילא עולה מזה שמצד החיצונית הפנימיות קודמת לפנימיות אך מצד הפנימיות החיצונית קודמת לפנימיות, והוא על דרך מחלוקת ב"ש וב"ה בקדימת שמים-פנימיות וארץ-חיצונית, מצד החיצונית שמים קדמו, "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", ומצד הפנימיות ארץ קדמה, "ביום עשות הוי' אלהים ארץ ושמים", כאשר דווקא החסידות נוטה לצד החסד, של בית הלל, היודע את חשיבות הטובה בגשמיות עוד לפני הטובה ברוחניות, וד"ל). בפשטות, הקדמת החיצונית לפנימיות מתאימה לסדר הידוע (זהר ח"ג רלא, ב; שעה"כ דרושי ר"ה) שבים הראשון יש "דינא קשיא", שמצד החיצונית, וביום השני "דינא רפוא", שמצד הפנימיות (וכן מתאים לכך ששני ימי ראש השנה מכוונים כנגד יום הששי ויום השביעי במעשה בראשית – ביום הששי נברא קודם כל גופו של אדם הראשון ורק אז נפחה בו נשמה אך יום השבת כולו

בני, חיי ומזוני,
שלשת הדברים
שלכאורה כל
אחד צריך בעולם
הזה כדי לעבוד
את ה' כדבעי

מי שרוצה להגיע למזל הטוב שלו צריך להגיע לאין, לבטל את הישות שלו, ומשם נמשכות כל הברכות

הישות שלו, ומשם נמשכות כל הברכות – גם עושר מופלג, גם בנים צדיקים וגם השגת רוח הקדש. רבי חנינא בן דוסא אמר "מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק"¹ – איך הוא יכול לומר לחומץ שידלק? אומר המגיד ממעזריטש² – כי הוא

הגיע למדת האין. באין יש "פושט צורה ולובש צורה", כל דבר יכול להשתנות במהות שלו על ידי מדת האין, שמבטלת (מאיינת) את המהות הראשונה ובוראת, יש מאין, מהות חדשה.

"איה" – שלש המשכות מהאין

שוב, השאלה כאן היתה מה המקור לכל הענין. דבר ראשון הוא מביא את כל המקורות – בסידורים ובספרי מנהגים ומקורות – בהם הדבר כתוב. הוא אומר שיש סידורים בהם הבקשות האלה כתובות ב"אבינו מלכנו כתבנו בספר פרנסה וכלכלה" – מה שמדגיח דווקא את העושר המופלג. בכל אופן, השואל שאל על המקור לבקש את הדברים האלה ב"איה" שבקדושת כתר, ואחרי המקורות לעצם הענין וגם המקורות ל"היתר" לבקש דברים במקום הזה בתפלה, הוא מקדיש את עיקר התשובה להסביר מה הקשר של שלש הבקשות דווקא ל"איה".

הוא מביא שהמלאכים הם השואלים "איה מקום כבודו" – המלאכים כאן לא יודעים איפה מקום כבודו. כלומר, כאן יש התעוררות של הארה ממקום שהוא מעל לכל השגה של המלאכים, רק מעצמותו יתברך, מהקב"ה בכבודו ובעצמו. כך הוא מסביר פשט למה צריך לבקש כאן – כי כאן אתה מבקש אך ורק מעצמותו יתברך. ההסבר הזה קשור כמובן לכך שהדברים האלה אינם תלויים בזכות – שם יש מלאכים שיכולים ללמד זכות וחלילה גם להפך – אלא במזל, "אין

כיפור (למפרע): ברוד ש"עושר מופלג" שייך ל"מזוני" ו"בנים צדיקים" שייכים ל"בני" והוא מסביר ש"חיי" הם (גם) חיים רוחניים שתכליתם השגת רוח הקדש (שעוד נצטרך להסביר יותר מהי).

הוא מביא את מאמר חז"ל

הידוע "חיי בני ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא"³. הוא מצייין, כמעין חידוש, שעל אף שמדובר בנושא יסודי שהייתי חושב שיופיע באופן יותר רווח, הוא מופיע רק פעם אחת בש"ס. זהו מאמר של רבא, שהלכה כמותו – חשוב מאד שזהו דווקא מאמר שלו. יש רמז יפהפה⁴, שהוא לא כותב, ש"רבא – אותיות **ברא**, "בראשית **ברא**" – שוה בדיוק **בני-חיי-מזוני!**

רבא אומר ששלשת הדברים הללו אינם תלויים בזכות אלא במזל. חשוב להדגיש – וכך גם כתוב⁵ – שכל פעם שנאמר את המלה 'מזל', לא נחשוב חלילה וחס על מזלות וכוכבים בשמים. 'מזל' הכוונה התגלות יג מדות הרחמים, שבלשון הקבלה נקראות יג מזלות⁶. יג מדות הרחמים הן התגלות הכתר שלמעלה מטעם ודעת. זכות קשורה לטעם ודעת, אבל מה שלמעלה מטעם ודעת נקרא 'מזל'.

חז"ל אמרו ש"אין מזל לישראל"⁷, אבל הבעל שם טוב קרא⁸ "אין מזל לישראל" – המזל של ישראל הוא האין העליון. זכות היא 'יש' – 'יש לי זכות, מגיע לי!' – אבל "אין" אינו זכות אלא מזל. מי שרוצה להגיע למזל הטוב שלו צריך להגיע לאין, לבטל את

יא מו"ק כח, א; זהר ח"א קפא, א; ח"ב ו, א; תקו"ז תקון י (כה, ב).

יב קהלת יעקב ערך 'אבר' וערך 'באר'.

יג ראה הגהות בן אריה על אתר (בשם ביאור הגר"א).

יד ספר הליקוטים פרשת ויצא פכ"ט. ובכתבי הגרמ"מ משקלוב בכ"מ.

טו שבת קנו, א.

טז בעש"ט עה"ת לך את כו.

זי תענית כה, א.

יח ראה אור תורה מהמגיד ממעזריטש את רפה.

(י) והבינה (ה), בתיקוני "נוצר חסד" ו"ונקה",
ושלשת התיקונים הללו שרמוזים במלה "איה"
הם השרש-המזל של שלש הבקשות שהזכרנו^כ.
ברור שהעושר המופלג, סוד ה"מזוני", בא
מתיקון "ונקה", מאמא – הבינה נקראת צפון,
בהיותה ראשית קו שמאל (שנקרא צפון בתורה)
ועלמא דאתכסיא (הצפון והנעלם), ועליה נאמר
"מצפון זהב יאתה"^{כז} ו"הרוצה להעשיר יצפין"
כי "שלחן בצפון"^{כח}. השאלה היא איך מכוונים
את שני המזלות האחרים – לפעמים כתוב^{כט}
שבנים, "זרע אמת"^{לט}, נמשכים מתיקון "ואמת",
וחיים נמשכים מתיקון "נצר חסד", כמו שרואים
הרבה פעמים^ל שחיים וחסד הולכים יחד. אבל
יש גם הסבר הפוך, ש"חיי" נמשכים מתיקון
"ואמת", עליו נאמר "באור פני מלך חיים"
– מה שמתאים במיוחד להסבר שהחיים כאן
הם השגת רוח הקדש, השגת האמת – ו"בני"
נמשכים מתיקון "נוצר חסד", כפשט הפסוק
"נצר חסד לאלפים", לאלפי דורות של צאצאים,
"דורות ישרים מבורכים". שתי האפשרויות
רמוזות בשני הנוסחים, האם אומרים "בני, חיי
ומזוני" או "חיי, בני ומזוני". לפי הסדר שהסברנו
בבקשות בשני ימי ראש השנה ויום כיפור יש סדר
עולה – מה-א של "איה" ("ואמת") נמשכת
השגת רוח הקדש ("חיי"), מה-י ("נוצר חסד")

מזל לישראל", שהוא גילוי עצמות ה' שלמעלה
מטעם ודעת.

יש קשר הדוק בין המלה "איה" למלה "אין"
– הן כמעט מילים זהות, רק ה-ה מתחלפת
ב-ן, שהיא עשר פעמים ה. כמו שנראה, ה-ה של
"איה" היא האות של הבינה, כמו ה-ה הראשונה
של שם הוי' ב"ה, ובבינה יש נ שערים^ל. הרמז
הוא ש"איה" ועוד "אין" עולה מזל – רמז הכי
מובהק שאת המזל מעוררים על ידי "איה"
ו"אין".

בסיום התשובה, השיא שלה, הוא מסביר את
סוד המלה "איה". הוא מביא קודם כל מסידור
השל"ה ששלש אותיות "איה" – א-י-ה –
הן כנגד כתר-חכמה-בינה, ג ראשונות^מ. זהו דבר
פשוט^נ. כתוב בקבלה^{נו} שיש ב-יג מדות הרחמים
שני מזלות עיקריים – מזל עליון, "נוצר חסד"
(התיקון ה-ח), ממנו יונק אור אבא (חכמה),
ומזל תחתון, "ונקה" (התיקון ה-יג), ממנו יונק
אור אמא (בינה). בנוסף, עיקר גילוי אור הכתר
ב-יג מדות הרחמים הוא במדה השביעית-
החביבה^{נא}, מדת "ואמת" – גילוי אור הפנים
של הכתר, "באור פני מלך חיים"^{נב} שמתגלה
בראש השנה. כלומה, עיקר המזל הוא הכתר (א),
תיקון "ואמת", אבל הוא מאיר דרך החכמה

יט ר"ה כא, ב; זהר ח"א ד, א. ובכ"מ.

כ הוא מביא שם מפע"ח שער שחרית ומוסף דשבת
פ"ד עוד הסבר: א – דעת, י – חכמה, ה – בינה. רוח הקדש
שייכת באמת לדעת (רש"י לשמות לא, ג) – הדעת מהו
המעשה הנכון, כדלקמן בפנים – והיינו סוד שרש הדעת
בפנימיות הכתר דייקא, כידוע בחסידות (ראה שיעורים
בסוד ה' ליראיו ח"ב עמ' קכ וש"נ). זהו סוד "אחת רוח
אלהים חיים... וזהו רוח הקדש" שבספר יצירה פ"א מ"ט
(פרצוף עתיק, ממנו נמשכת "רוח מרוח", פרצוף אריך
אנפין). והוא על דרך הידוע (ניצוצי זהר לזהר ח"ג קכז, ב)
שבחכמי הזהר רש"י – בו פתחנו את השיעור – (אינו
הכתר אלא) הוא הדעת (בעוד רבי אלעזר בנו ורבי אבא
סופרו הם החכמה והבינה), וד"ל.

כא ראה גם ע"ח של"ו (מיעוט הירח) פ"ג (מ"ק). ועד"ז
בנוגע למלה "אין" – תקו"ז תקון מב (פא, ב); תקון ע (קכז,
א).

כב ראה ע"ח שער הכללים פ"ה.

כג ויקרא רבה כט, ט. ראה אור תורה בהר אות קכב.

כד משלי טז, טו.

כה שלשת התיקונים שכנגד בני-חיי-מזוני – "ואמת... נוצר
חסד... ונקה" – עולים יחד 1020 (שלמות של אמונה בכל י
כוחות הנפש, גילוי השגחה פרטית, סוד "רוח והצלה יעמוד
ליהודים ממקום אחר", ד"פ נהר, צדיק פו"א וכו', כנודע),
העולה ג פעמים (ממוצע כל בחינה) ספר, סוד "שלשה
ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין
[היינו בעל-יתשובה בכח, המבקשים עושר מופלג מתיקון
'ונקה', מקור התשובה בבינה] ואחד של צדיקים גמורין
[המבקשים השגת רוח הקדש מתיקון 'ואמת'] ואחד של
בינונים [המבקשים בניס צדיקים, בחינת בינונים, מתיקון
'נצר חסד']" (ר"ה טז, ב).

כו איוב לז, כב.

כז ב"ב כה, ב.

כח ראה חסדי דוד הנאמנים ח"ו עמ' 249; מבחר שיעורי
התבוננות ח"י עמ' 51.

כט וירמיה ב, כא.

ל משלי כא, א; איוב י, יב.

כאשר אומרים

"חיים" הפירוש

הפנימי הוא חיים

רוחניים, לא חיים

גשמיים. צריך גם

חיים גשמיים, אבל

"חיי" היינו חיים

רוחניים

אבינו^{לה}.

מי מהאבות שייך ל"בנים צדיקים"? פשוט – יעקב אבינו. ליעקב אבינו יש את יב שבטי יי, ריבוי בנים, שכולם צדיקים ("מטתו שלמה"^{לב}) – לכן החוזה אומר בשם הרבי ר' אלימלך שיעקב הוא הבנים צדיקים.

מה יוצא מכאן? מי השגת רוח הקדש? שתי ההקבלות

הראשונות היו פשוטות, אבל זהו כבר חידוש. החידוש הוא שאברהם אבינו, המאמין הראשון, "ראש כל המאמינים"^{לז}, הוא רוח הקדש – האמונה היא בעצם שרש רוח הקדש.

כאן הרבי המבשר טוב אומר שכאשר אומרים "חיים" הפירוש הפנימי הוא חיים רוחניים, לא חיים גשמיים. אמרנו שצריך גם חיים גשמיים, אבל "חיי" היינו חיים רוחניים, ועיקר החיים הרוחניים – וכמו שהרבי אוהב לומר, חיים נצחיים – קשור לרוח הקדש. כמו שעוד נסביר, כאן השיא הוא השגת רוח הקדש. איזה מאמר חז"ל מביא החוזה בשם רבו? את המאמר המפורסם בגמרא ש"מרגלית טובה היתה תלויה על צווארו של אברהם אבינו שכל הרואה אותה מיד נתרפא"^{לא} – לאברהם אבינו היתה סגולה של חיים. כאן הוא מקשר את הדברים, שהסגולה של החיים היא בעצם רוח הקדש – יש לו מרגלית טובה תלויה על צווארו, שכל מי שרואה חי, הוא מתרפא.

רוח הקדש: לדעת מה לעשות

נאמר ווארט לגבי מהי רוח הקדש: כתוב בחב"ד, הרבי מביא בלוח "היום יום"^{לט}, שמקובל

נמשכים בנים צדיקים ("בני") ומה"ה ("ונקה") נמשך עושר מופלג ("מזוני").

השפעת שלשת האבות

שוב, הכי יפה בספר "מבשר טוב", שהוא בלול מהכל. הוא גם מביא כאן מספרי גדולי הצדיקים של החסידות. לדוגמה, בתשובה הזו הוא מצטט מה"זכרון זאת"

של החוזה מלובלין, ווארט שהחוזה אומר^{לא} בשם "רבי שיחיה", שמכאן ברור שהחוזה כתב זאת עוד בחיי הרבי ר' אלימלך. החוזה מביא "מרבי שיחיה" שבני-חיי-מזוני הם כנגד האבות, ואף על פי שכתוב ש"לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזולא תליא מילתא" – המזול שלנו נפתח לנו דווקא בזכות שלשת האבות.

הוא כותב עוד דבר יפה מאד, כלל שחוזר כמה וכמה פעמים אצל החוזה^{לב}, שאם יש ישועה בגוף של יהודי, שהוא נעשה בריא, זהו תיקון הכי גדול של הנשמה שלו – הגוף משפיע על הנשמה. זו עוד אסמכתא לסדר שאמרנו קודם – אם זוכים לתיקון הגוף של העולמות, תיקון המציאות, על ידי עושר מופלג, הוא גופא ישפיע על בנים צדיקים ועד להשגת רוח הקדש.

מי בין האבות שייך למזוני, "עושר מופלג"? זו ההקבלה הכי קלה – יצחק אבינו. ביצחק נאמר "ויגדל האיש וילך הלון וגדל עד כי גדל מאד"^{לג}, "זבל פרדותיו של יצחק ולא זהבו וכספו של אבימלך"^{לד}. על שרש העושר כתוב "שלחן בצפון" ו"הרוצה להעשיר יצפין", כנ"ל, ויצחק הוא יראה, צד הצפון, גבורה – שם העושר המופלג. אם כן, כשאומרים שהבקשה הראשונה היא העושר המופלג בעצם מתחילים מיצחק אבינו. לעתיד לבוא נאמר ליצחק "אתה

לה ישעיה סג, טז.

לו רש"י על בראשית מז, לא (ע"פ פסחים נו, א).

לז שמות רבה כג, ה (ע"פ שה"ש ד, ח).

לח ילקוט"ש בראשית רמז קו (ע"פ ב"ב טז, ב. ושם: "אבן טובה").

לט ו' שבט.

לא זאת זכרון תצוה ד"ה "ואתה תצוה".

לב ראה זאת זכרון ויצא סוד"ה "בפרשת ויצא".

לג בראשית כו, ג.

לד בראשית רבה סד, ז (הובא ברש"י עה"פ הנ"ל).

האמה הזאת ואת בנה^מ, וכפי שאמר לו ה' "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה"^{מה} בהיותה גדולה ממנו בניאות-רוה"^מ).

כל ההמשכות בהבדלה

יש עוד ספר, פחות מוכר, שהוא מצטט כאן בתשובה – "אור ישע". זהו ספר של ר' ישעיה אשר מרופשיץ, החתן של רבי נפתלי מרופשיץ, שבעצם ירש את האדמו"רות ברופשיץ אחרי שהרופשיצער הסתלק. גדולי צדיקי הדור, כמו רבי חיים מצאנז, שהיה תלמיד של רבי נפתלי, התקשרו אליו. שבחו אותו מאד בשתי המדות שלו, יראה וענוה^מ. בכל אופן, הוא כתב ספר שנקרא "אור ישע", ובעל ה"מבשר טוב" אומר שהוא פתח את הספר הזה וראה שכתובים בו כמה רמזים חשובים של המלה "איה" ("איה מקום כבודו").

אחד מהם אנחנו אומרים בהבדלה במוצאי שבת. מתחילים את ההבדלה בפסוק "הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד". למה מתחילים בפסוק הזה? הוא אומר שראשי התיבות של שלש המלים הראשונות, לא לפי הסדר, הם "איה" – "הנה אל ישועתי". מובא בספרים^{מח} שאמירת "הנה אל ישועתי" בכוונה היא סגולה להוושע בבנים, בנים כשרים, בנים צדיקים – אחד משלשת הדברים שצריך לבקש, שסגולה לבקש, בראש השנה ויום כיפור. סימן שהישועה ב"הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד" – שהיא גם גילוי שע נהורין^{מט}, תיקון "ואמת" בקבלה – כאן בפרט קשורה לבנים.

הוא כותב עד כאן, אבל אפשר להמשיך את הרמז הזה: אחרי הישועה בבנים, "הנה אל ישועתי", בא "אבטח" – סתם בטחון, שאדם

מד בראשית כא, י.

מה שם פסוק יב.

מו ראה רש"י עה"פ.

מז ראה אור ישע השלם מדור "בשבחו של רבינו" מהדורת נתניה תשס"ה עמ' צה.

מח עפ"י שבועות יח, ב (ראה בתשובת המבשר טוב).

מט זהר ח"ג קכח, ב; קלג, ב; ע"ח ש"ג (אריך אנופין) פ"ד.

אצל הצדיקים, אצל הרביים, שעד הש"ך והט"ז כל החיבורים שחברו האחרונים הם ברוח הקדש. דרך אגב, הש"ך והט"ז הם כאן ה'לחם' של כל הספר הזה, שו"ת מבשר טוב (ובאורח חיים המגן אברהם והט"ז). שוב, עד אליהם, ועד בכלל, כל החיבורים נכתבו על פי רוח הקדש. מה הפשט? למה לומר זאת? אחר כך אין רוח הקדש? ודאי שיש גם אחר כך רוח הקדש! מה הפשט? הפשט הוא שרוח הקדש היא לדעת הלכה למעשה, "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא"^מ, "והוי עמו"^{מא}, שהלכה כמותו בכל מקום"^{מב}, כמו שכתוב על דוד המלך. זו מדה שיש לדוד ואין ליהונתן, לכן שאול פחד דווקא מהמדה הזו. על מי שזוכה לכוון את ההלכה למעשה אומרים שיש לו רוח הקדש.

נאמר במילים יותר

פשוטות: מי שידוע לתת עצה טובה למישהו מה לעשות בחיים – יש לו רוח הקדש. זהו בעצם תפקיד של רבי, שבאים ושואלים אותו מה לעשות. אם הוא עונה מכוון, מה שיוצא לו בהשקפה

ראשונה, במושכל ראשון, כמו שכתוב^{מג}, הוא מכוון הלכה למעשה – זהו הפשט של רוח הקדש, שידועים מה לעשות בחיים. ודאי שזהו דבר לא פשוט. לכולנו לא ברור מה צריך לעשות. צריך רוח הקדש. רוח הקדש היא בעצם עצם החיים – כך הוא מסביר כאן, ש"חיי" היינו רוח הקדש. את ה"חיי", רוח הקדש הזו, מקבלים מ"ראש כל המאמינים", שהוא גם איש החסד – אברהם אבינו (אכן, מקור רוח הקדש של אברהם אבינו עצמו הוא שרה אמנו, שהיא המורה לו "הלכה למעשה", דין אמת, שיש לקיים "גרש

אמירת "הנה אל

ישועתי" בכוונה

היא סגולה

להוושע בבנים,

בנים כשרים, בנים

צדיקים

מ יומא כו, א.

מא שמואל"א טז, יח; יח, יד.

מב סנהדרין צג, ב; במדבר רבה יג, א.

מג ראה שיעור ב' ניסן – נדפס בגליון ויקרא – תשפ"א ועוד.

אנחנו צריכים בכל תבה ותבה של התורה והתפלה שלנו, ובכלל בכל החיים שלנו, ליחד שלשה ממדים של המציאות

לו את התגלות מלך המשיח, ומספר שכאשר הוא שאל אותו "אימתי קאתי מר?" הוא ענה לו "לכשיפוצו מעינותיך חוצה", עם כל שאר הדברים שכתובים שם. אחרי שהוא מספר את הסיפור על המשיח הוא אומר – מה עלינו לעשות? אנחנו צריכים בכל

תבה ותבה של התורה והתפלה שלנו, ובכלל בכל החיים שלנו, ליחד שלשה ממדים של המציאות. איך הוא קורא להם? עולמות-נשמות-אלקות. זהו המבנה הכי מתאים לשלש הבקשות האלה ב"איה", אפילו יותר מבני-חיי-מזוני. בבני-חיי-מזוני צריך קצת דוחק כדי להסביר שחיי היינו רוח הקדש – כך הוא מסביר, ודאי נכון, אבל קצת קשה. לעומת זאת, ההקבלה למבנה של עולמות-נשמות-אלקות היא פשוטה²¹:

כמו שאמרנו, אתה רוצה לתקן את העולמות? את המציאות של העולם הזה הגשמי? אתה צריך – ואנחנו צריכים – עושר מופלג, בגשמיות. השרש בלשון האריז"ל לעולמות-נשמות-אלקות הוא במושגים אורות-ניצוצות-כלים²² (שהבעל שם טוב מעמיק ומרחיב) – העושר המופלג נותן "כלים" לתיקון העולמות (וכידוע, "שרש הכלים למעלה משרש האורות"²³). שוב, "עושר מופלג" הוא תיקון העולמות.

אתה רוצה לתקן את הנשמות? לשם כך צריך להוליד בנים צדיקים.

אתה רוצה לגלות את האלקות, לגלות את ה' שמהווה ומחיה ומקיים את העולם בכל רגע תמיד, אור אין סוף הממלא כל עלמין, לגלות השגחה פרטית ולגלות מה שלמעלה מהעולמות, מאור אין סוף הסובב כל עלמין ועד לעצמות? לשם כך צריך רוח הקדש. הגילוי הזה הוא בעצם

הוא בעל-בטחון, הוא בפרנסה. אדם בוטח שה' יתן לו את לחמו, יפרנס את ביתו, לחם לפי הטף. צריך לבטוח שאם אני מבקש כראוי, עם בטול, מעורר את ה"אין מזל לישראל", אני אזכה – ה' יתן לי מה שאני מבקש. אם "הנה אל ישועתי", ר"ת

"איה", היינו בנים ו"אבטח" היינו פרנסה, עושה, מה הסוד של "ולא אפחד"? זהו חידוש. צוואת אבא של הבעל שם טוב לילד הקטן שלו, הבעל שם טוב, לפני שהוא הסתלק, היתה 'ישראל'יק, אל תפחד משום דבר בעולם, רק מהשי"ת²⁴. לכן לא היה לו שום פחד לצאת להתבודד ביערות, עם השוודים, עם החיות הרעות. כנראה שמי שמקיים "ולא אפחד" – שאין לו שום פחד בעולם, רק מהקב"ה – הוא אותו אחד שראוי שתשרה עליו רוח הקדש. אין לו פחד מהמות, אין לו פחד מכלום – רק "ופחד ורחב לבבך"²⁵, הפחד שלו הוא הרחבת הלב בה' יתברך.

ככה אנחנו ממשיכים לדרוש את הפסוק הזה, "הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד". סיום הפסוק הוא "כי עזי וזמרת יה הוי' ויהי לי לישועה" – חוזר ומסיים עם ישועה. שוב, את הרמז הזה הוא מביא מהספר "אור ישע", מתאים ל"הנה אל ישועתי".

ב. שלמות הבריאה עולמות, נשמות, אלקות

נוסיף יסוד עיקרי שרק רמזנו-הזכרנו, אבל עוד לא אמרנו בשלמות: איך אומרים את שלשת הדברים האלה בלשון הבעל שם טוב? בלשון הבעל שם טוב שלשת הדברים האלה, שמבקשים ב"איה", הם היסוד הכי גדול, שהוא כותב באגרת המפורסמת לגיסו בארץ ישראל, בה הוא תאר

21 עושר מופלג בנים צדיקים השגת רוח הקדש ועוד עולמות-נשמות-אלהות עולה בצלם פעמים הוי', יג פעמים חי ברבוע.

22 חנה אריאל ואתחנן.

23 סה"מ תרנ"ט עמ' ז ואילך ובכ"ד.

24 נ שבחי הבעש"ט פ"א. וראה אור ישראל ח"א ש"ב בשני הסיפורים הראשונים.

25 נא ישעיה ס, ה.

רוח הקדש. מהי רוח הקדש? לא איזה מין שעשוע. רוח הקדש היא גילוי אלקות – גילוי אלקות בתוך הנשמה של היהודי, כי ליהודי יש "חלק אלוה ממעל ממש"¹¹. רוח הקדש היא האלקות שבו. זו ודאי הבקשה הכי חשובה, שנשיג רוח הקדש, שנגיע לאלקות.

ורמז ש'חותם' את הענין: במושגים של מצוות, יש כאן שלש מצוות כלליות – עושר מופלג הוא עבור מצות צדקה¹², השקולה כנגד כל המצוות וכוללת את כולן (כפי שכתוב גם בשיעור התניא של היום, ל' אב¹³). בנים צדיקים הם קיום מצות "פרו ורבו", המצוה הראשונה בתורה שהיא "מצות רבה"¹⁴. השגת רוח הקדש היא בעצם קיום מצות תלמוד תורה, שעל ידה הגיעו הש"ך והט"ו לרוח הקדש – הידיעה מה לעשות בעולם לפי רצון ה', כנ"ל – "ותלמוד תורה כנגד כולם"¹⁵. והנה, **צדקה-פרו ורבו-תלמוד תורה** עולה בדיוק **עולמות-נשמות-אלהות!**

רוח הקדש. מהי רוח הקדש? לא איזה מין שעשוע. רוח הקדש היא גילוי אלקות – גילוי אלקות בתוך הנשמה של היהודי, כי ליהודי יש "חלק אלוה ממעל ממש"¹¹. רוח הקדש היא האלקות שבו. זו ודאי הבקשה הכי חשובה, שנשיג רוח הקדש, שנגיע לאלקות.

ורמז ש'חותם' את הענין: במושגים של מצוות, יש כאן שלש מצוות כלליות – עושר מופלג הוא עבור מצות צדקה¹², השקולה כנגד כל המצוות וכוללת את כולן (כפי שכתוב גם בשיעור התניא של היום, ל' אב¹³). בנים צדיקים הם קיום מצות "פרו ורבו", המצוה הראשונה בתורה שהיא "מצות רבה"¹⁴. השגת רוח הקדש היא בעצם קיום מצות תלמוד תורה, שעל ידה הגיעו הש"ך והט"ו לרוח הקדש – הידיעה מה לעשות בעולם לפי רצון ה', כנ"ל – "ותלמוד תורה כנגד כולם"¹⁵. והנה, **צדקה-פרו ורבו-תלמוד תורה** עולה בדיוק **עולמות-נשמות-אלהות!**

עולים, מתקשרים ומתייחדים

כאשר הבעל שם טוב מדבר על עולמות-נשמות-אלקות הוא משתמש בשלשה פועלים – "עולים, מתקשרים ומתייחדים"¹⁶. התיקון של שלשת הממדים הללו הוא עלית העולמות, התקשרות הנשמות ויחוד האלקות. כל עלית

נה תניא פ"ב (ומופיע כן בשפע טל, הקדמה בן מאה שנה). ע"פ איוב לא, ב.

נו נמצא שעושר מופלג הוא גבורה (מדת יצחק, כנ"ל) עבור חסד, סוד התגברות החסדים. "פרו ורבו" שייך לתפארת (מדת יעקב, כנ"ל, התכללות הבנים הצדיקים ב"תפארת ישראל"). השגת רוח הקדש שייכת לדעת – "דעת" זה רוח הקדש (כנ"ל הערה כ). כשמצטרפים את הכוחות הפנימיים של דעת-חסד-גבורה-תפארת, יחוד אהבה יראה רחמים, לשלש הבקשות, **עושר מופלג בנים צדיקים השגת רוח הקדש**, עולה הכל 2977 – אהבה פעמים אהבה יראה ודוק.

נד אגה"ק פ"ט.

נח תוספות פסחים פח, ב ד"ה "כופין לשבת"; גיטין לח, א ד"ה "כל המשחרר".

נט פאה פ"א מ"א.

ס המספר הזה – 1790 – הוא גם **משיח** פנים ואחור.

סא וראה באורך גם סוד ה' ליראיו ש"ד פ"ו; מבוא לספר אותיות לשון הקדש עמ' לא; אור ישראל ח"ב עמ' כא.

"איה" בחעשה בראשית

שוב, המבנה של עולמות-נשמות-אלקות הוא שלש הבקשות. לפי ההסבר הזה יוצא שהזמן הכי מתאים לבקש גילוי אלקות, רוח הקדש, הוא ביום כפור, "שבת שבתון"¹⁷. נאמר עוד רמז שמחזק מאד את הענין: ראינו שבספרים הקדושים, כמו הספר "אור ישע", מביאים

סב על שני ימי ראש השנה ויום כיפור דורשים (לקו"ת דרושי ר"ה סג, ב ובכ"ד) "חינו מימים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו" (הושע ו, ב) – הכל שייך ל"חיי" (שאף ליום כיפור, שגם נקרא ר"ה ביחזקאל מ, א) אלא ש"חינו מימים" היינו החיים השייכים לנו ולהשגתנו, עושר מופלג ובנים צדיקים, ואילו "ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו" בחיים אחרים, חיים נצחיים של אלקות והשגת רוח הקדש. סג רבינו בחיי על בראשית לח, ל; עמק המלך שער שעשועי המלך פ"א; ספר החיים פ' הגאולה פ"ב; תניא, שער היחוד והאמונה פ"ד.

סד לקומ"ת פט.

סה מלאכי ב, ד.

סו ויקרא טז, לא; כג, לב.

מה הדגש ב"יקוו

המים מתחת

השמים?"

שמדובר במים

התחתונים,

בתענוגות בני

אדם, גשמיות

[ויקדש אתו]^ע. אם "בראשית ברא" כולל בני-חיי-מזוני, עליהם מתפללים ב"איה", כנראה שלש פעמים ר"ת "איה" במעשה בראשית רומזים לשלש הבקשות שלנו:

הכי ברור ש"אלהים ישרצו המים" רומז לבנים. בתחלת

מסכת כתובות – שעוד מעט נתחיל ללמוד בסדר לימוד המשנה שלנו^ט – כתוב "בתולה [המזל של חדש אלול] נשאת ליום הרביעי". למה? כדי שהיחוד יהיה ביום חמישי, בו יש את ברכת "פרו ורבו" לדגים^ט – כך מסבירה הגמרא^ט – "ישרצו המים נפש חיה". הברכה להרבה ילדים היא "וידגו לרוב בקרב הארץ"^ט (המשך ל"יברך את הנערים", עוד ר"ת איה – לא לפי הסדר – שמובאים בספר "אור ישע"), ברכה להרבה-הרבה בנים צדיקים, כמו דגים. ברור ש"את יום השביעי" שייך לרוח הקדש, כהמשך הפסוק "ויקדש אתו" – זו בחינת שבת, השגת רוח הקדש של יום כיפור, "שבת שבתון". אם כן, נשאר לומר שה-איה של "אלהים יקוו המים" הוא המזוני. מה הדגש ב"יקוו המים מתחת השמים"? שמדובר במים התחתונים, בתענוגות בני אדם^ט, גשמיות. "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה" היינו תיקון עלמא דאתגליא (יבשה^ט) – עלית העולמות, תיקון המציאות החיצונית. ב"איה" הזה טמון העושר המופלג.

אם כן, שוב לפי אותו הסדר, יש כאן עושר

פסוקים שהר"ת שלהם "איה" והם קשורים לבני, חיי ומזוני, עושר מופלג, בנים צדיקים ורוח הקדש – הוא מביא עוד כמה פסוקים חוץ ממה שהזכרנו. יש כלל ש"הכל הולך אחר הפתיחה"^ט, "בתר רישא גופא אזיל"^ט, לכן הדבר הראשון הוא

לחפש איפה המקום הראשון שרמזו בתורתנו הקדושה "איה", הר"ת "איה" הראשונים. כאן נדייק שיהיה דווקא לפי הסדר, לא כמו הר"ת "הנה אל ישועתי" שראינו.

המקום הראשון בתורה הוא במעשה בראשית, בתחלת היום השלישי לבריאה, בו הושלמה בריאת היום השני – "[ויאמר] אלהים יקוו המים [מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה]"^ט. יפה שהפעם הראשונה בתורה קשורה ל"מקום", סוד "איה מקום כבודו", ובפרט "מקום אחד" – גילוי האחדות במקום (כנודע^ט בסוד שלשת ה"אחד" של מעשה בראשית, "יום אחד"^ט, "מקום אחד", "בשר אחד"^ט – בגימטריא תשפ"ג, השנה שאנחנו מסיימים, כפי שדובר^ט – כנגד עולם-שנה-נפש). פעם שניה במעשה בראשית יש ביום החמישי, "[ויאמר] אלהים ישרצו המים [שרץ נפש חיה וגו']"^ט (בשני הרמזים הראשונים ה-ה היא "המים"). פעם שלישית ואחרונה במעשה בראשית יש בשבת – רמז שגם כתוב ב"אור ישע" – "[ויברך אלהים] את יום השביעי

טז ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

טח עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.

טט בראשית א, ט.

ע שבעים פני חן פן ה; יין משמח ח"ג שער רביעי בתורה "הויו לבשר אחד"; חסדי דוד הנאמנים ח"ח עמ' 127; מבחר שיעורי התבוננות ח"ז עמ' 168 ואילך; חט"ו עמ' 168. ועוד.

עא בראשית א, ה.

עב שם, כד.

עג שיעור ה' אלול תשפ"ב – נדפס בגליון ר"ה תשפ"ג – ובכ"ד.

עד בראשית א, כ.

עה שם ב, ג.

עו בשבוע פרשת כי תבוא התחיל לימוד מסכת כתובות.

עז בראשית א, כב.

עח כתובות ה, א.

עט בראשית מח, טז.

פ ע"פ קהלת ב, ה. ראה אוה"ת קרח עמ' תשכג ואילך; ד"ה "כל פטר רחם" תרכ"ז. וראה גם לקו"ת ואתחנן יא, ב; אמרי בינה שער הק"ש פ"ד. ובכ"מ.

פא לקו"ת צו טז, ד ואילך; מאמרי אדה"ז פרשיות עמ' רנה ואילך ועמ' רסז ואילך; שער האמונה לאדה"א פנ"ב ואילך.

ובכ"מ.

מאמרי חז"ל שהזכרנו, שלכאורה יש ביניהם סתירה – "בני, חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא", ממנו משמע שיש מזל שמכתיב את הדברים הללו, ו"אין מזל לישראל", ממנו משמע שאין מזל. הוא מביא מקור נוסף ממנו משמע שיש מזל גם בענינים של ישראל – מאמר הזהר "הכל תלוי במזל, אפילו ספר תורה שבהיכל"^ט. במושגים של הקבלה^ז, כפי שהזכרנו, "ספר תורה שבהיכל" היינו חכמה ("אורייתא מחכמה נפקת"^א) ובינה (ההיכל שבתוכו שורה החכמה כ"נקודא בהיכלא"^ב) שיחודם תלוי ביחוד המזלות "נוצר חסד" ו"ונקה".

על המאמר במסכת שבת, "אין מזל לישראל", אומרים תוספות שאף שמשמע שבכללות יש מזל, בו תלויים בני-חיי-מזוני, הרי ש"אין מזל לישראל" אומר ש"מכל מקום על ידי זכות גדול משתנה" (והם מציינים למאמר חז"ל "זכה מוסיפין לו, לא זכה פוחתין לו"^ג). בכל זאת, מסייגים התוספות, "אבל פעמים שאין המזל משתנה" (גם על ידי זכות גדול), כפי שרואים מהסיפור של רבי אלעזר בן פדת שה' אמר לו שבשביל שינוי המזל שלו צריך להחריב את העולם ולברוא אותו מחדש ואולי ישתנה המזל^ד. על המאמר במסכת מועד קטן, "במזלא תליא מילתא", אומרים התוספות ש"לפעמים משתנה על ידי מזל, כי הנהו דהתם [הדוגמאות במסכת שבת], ופעמים שאין משתנה, כדאמרינן בתענית גבי רבי אלעזר בן פדת".

ה"מבשר טוב" מציין שיש כעין סתירה בין דברי התוספות בשני המקומות – בשבת משמע שיש "זכות גדול" שמשנה את המזל ("במזלא תליא מילתא") ובמו"ק משמע שהשינוי גופא

מופלא ("אלהים יקוו המים"), בניס צדיקים ("אלהים ישרצו המים") והשגת רוח הקדש ("את יום השביעי").

יפה ששלשת ה"איה" מופיעים בימים ג, ה וז – הסוד של מספרי המלים ב"ברכה המשולשת", ברכת כהנים: חז"ל אומרים בפירוש^פ ש"יברכך הוי' וישמרך"^{פג} (ג מילים) היינו ברכת נכסים ושמירה עליה – עושר מופלא. "יאר הוי' פניו אליך ויחנך"^{פד} (ה מילים) היינו ברכת בניס צדיקים – "הילדים אשר חנן אלהים את עבדך"^{פה}. "ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום"^{פו} (ז מילים) היינו השגת רוח הקדש^{פז} דווקא בזכות היחוד-השלום, נישואין ושלום בית (שהוא חידוש גם לאחר לידת בניס צדיקים). אכן, מכיון ש"יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד" היינו השלמת הבריאה של

יום ב, יש כאן בעצם רמז בימים ב, ג, ה וז – הימים בהם יכול לחול ראש השנה (שהרי "לא אדו ראש"^{פח}), מקור וראשית המשכת הברכות לכל השנה.

ג. זכות ומזל יש מזל או אין מזל?

עוד ענין עיקרי שה"מבשר טוב" מתייחס אליו בתשובה הוא דברי התוספות על שני

פב במדבר רבה יא, ה.

פג במדבר ו, כד.

פד שם פסוק כה.

פה בראשית לג, ה.

פו במדבר ו, כו.

פז ב"ישא הוי' וגו'" יש כח של תשובה (ראה נדה ע, ב) שלמעלה מתורה – עליה למעלה מטעם ודעת, למעלה מאור התורה, אל רצון העצמות ממש, וד"ל.

פח טור סימן תכח.

פט זהר ח"ג קלד, א.

צ וראה פע"ח שער קריאת ס"ת פ"א; עת לחננה (רמ"ד וואלי) תהלים קכג, ג"ד.

צא זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

צב ראה שם ח"א טו, א"ב.

צג יבמות נ, א.

צד תענית כה, א.

"זכות גדול" היינו

כל מעשה גדול בחיים שיהודי עושה במסירות נפש

אברהם אבינו הוא ראש מוסרי הנפש בעם ישראל^{קג} – "זכות גדול" היינו כל מעשה גדול בחיים שיהודי עושה במסירות נפש. זהו הפשט של "זכות גדול".

יש גם רמז: "זכות גדול" ר"ת

זג – לשון זיווג. מה עושה הקב"ה כל היום? יושב ומזווג זיווגים^{קד}. זהו העסק של ה', ויש מצוה להתדמות אליו^{קה}, "והלכת בדרכיו"^{קי} – לזכות לזיווג טוב, הגון, גם לעצמו וגם לחבר שלו. איך אומרים בקבלה לעשות זיווג? לעשות יחוד. לפי זה, "זכות גדול" היינו לעשות יחוד. למי שעוסק בעבודת הבידורים אין עדיין "זכות גדול" שמסוגל לשנות את המזל. אבל העיסוק בעבודת היחודים, לעשות זיווגים, הוא אכן "זכות גדול" שמסוגל לשנות את המזל (בדרך כלל, חוץ מבמקרה של מזל 'עקשן', כנ"ל).

דרגות של זכות ומזל

אם מעיינים בדברים, דווקא לפי גרסת התוספות שלפנינו (כפי שמביא ה"מבשר טוב"), יוצא שיש כאן חמש דרגות: זכות 'רגילה'; מעליה יש מזל 'רגיל', שבו תלויים בני-חיי-מוזני; למעלה מכך יש את המדרגה של "אין מזל לישראל", שבה מה שנקבע מראש במזל "משתנה על ידי מזל" (כלשון התוספות לפנינו במו"ק); למעלה מכך "זכות גדול" שמשנה את המזל; ולמעלה מכך מזל 'עקשן' שלא משתנה גם על ידי "זכות גדול".

איך נסביר במושגים של קבלה את כל המדרגות שיוצאות לנו כאן?

במאמר "חיי בני ומוזני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא" ה"זכותא"

תלוי במזל ("משתנה על ידי מזל"). במהדורות החדשות מביאים מהגנוי יוסף ומהרש"ש תיקון גרסה במו"ק, לפי מה שכתוב בשבת, ואומרים ש"לפעמים משתנה על ידי זכות

גדול" (חוץ מבמקרים של מזל 'עקשן', בהם שום זכות לא תועיל לשנות את המזל, כמו אצל ר"א בן פדת). בכל אופן, ה"מבשר טוב" מביא את הדברים כפי שהם בגרסה הפשוטה של התוספות, ואפשר לומר שה"לפעמים משתנה על ידי מזל" היינו שינוי המזל בדרגת "אין מזל לישראל" כפי שפירש הבעל שם טוב – העליה ל"אין מזל", מזל שבבחינת איך, שמאפשרת שינוי של "פושט צורה ולובש צורה" בתוך המזל בעצמו (כמו "מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק"^{קכ}, כפי שמפורש בחסידות^{קכא}).

"זכות גדול"

מה פירוש "זכות גדול"? נאמר שני רמזים: קודם כל, "זכות גדול" היינו הזכות של הגדול – הזכות של "האדם הגדול בענקים"^{קכב}, אברהם אבינו^{קכג}, בעל ה"חיי", בעל רוח הקדש, כמו שהבאנו מהחווה. ודאי שכל האבות גדולים ביחס אלינו, אבל "זכות גדול" – הזכות של "הגדול", של "האדם הגדול בענקים" – היא זכותו של אברהם אבינו. מי מתקשר לזכות של אברהם אבינו? בפשטות, אחד שמקיים "בכל מאדך"^{קכד}, "בכל ממונך"^{קכה}, שמפזר צדקה^{קכז}, "פזר נתן לאביונים"^{קכח}, בלי חשבון – הפשט שזהו "זכות גדול" שיכול לשנות לו את המזל. ובכלל,

צה תענית שם.

צו ראה אור תורה מהמגיד ממעזריטש אות רפה.

צז יהושע יד, טו.

צח רש"י עה"פ בשם מדרש אגדה (ומפורש במסכת סופרים כא, ט).

צט דברים ו, ה.

ק ברכות פ"ט מ"ה.

קא וראה בראשית יח, יט, ובספרי ואתחנן סוף פיסקא ז.

קב תהלים קיב, ט (וראה במדרש תהלים יוש פרק זה).

קג ראה גם סד"ה "הטה אלהי אזנך ושמע" תש"א (סה"מ עמ' 50). ובכ"מ.

קד בראשית רבה סח, ד.

קה ספר המצוות לרמב"ם מ"ע ה. רמב"ם הלכות דעות פ"א. ראה באריכות שיעור פרשת כי תבוא השתא – נדפס בגליון נצו".

קו דברים כח, ט.

נעקרה והולידו בשעה טובה ומוצלחת^{קט}. זהו שינוי בעצם על ידי "זכות גדול", שינוי שבא מרדל"א.

כאשר יהודי פשוט עושה משהו במסירות נפש הוא לגמרי עוקף את המזל, עוקר אותו מעיקרא. ההבדל העמוק כאן הוא בין "פושט צורה ולובש צורה", על ידי מדת אין, לפעולה שהיא עקירה מוחלטת וחידוש אמתי. כשיהודי פועל במסירות נפש – אפילו לא דווקא מתוך בטול שעושה אותו 'אין', גארנישט, אלא פשוט שעכשיו הוא מוסר את הנפש שלו – הוא מגיע ל"זכות גדול". אפילו אם אין מסירות נפש בפועל, אלא שהוא מחיה מסכנים לגמרי, שהולכים למות, לדוגמה שהוא מוציא את כל כספו לפדיון שבויים, כמו בסיפורים על הבעל שם טוב ותלמידיו – כל הסיפורים האלה הם דוגמה של "זכות גדול". הוא לא הולך למות, אבל הוא מקיים "בכל מאדך" (מתוך "אהבה עזה" לה' ולעם ישראל, כמו שהסברנו לאחרונה^{קפ}).

המדרגה שמביאים התוספות, של יוצא מן הכלל גם לכלל ש"זכות גדול" משנה את המזל (השינוי שבא מרדל"א) – מזל שבשביל לשנות אותו צריך לברוא את העולם מחדש ו"כולי האי ואולי" – היא כבר "חביון עוז העצמות" שבתוך רדל"א^{קי} (שהרי רק בכח העצמות לברוא יש מאין ואפס המוחלט^{קיב}).

זהו דירוג מאד יסודי, שאיני זוכר שמופיע בחסידות, אבל הוא מתחדש כאן מעיון בסוגיא. זו התמצית כאן של התשובה שהוא עונה, עם קצת תוספות, והעיקר הוא מה שאמרנו, שהסוד של ה"איה" וכל שלשת הדברים הללו מאיר כבר בכל חדש אלול, שהוא גילוי יג מדות הרחמים, וכמובן בראש השנה ויום כיפור. אז

– הזכות ה'רגילה' – היא מדרגת החכמה, חכמה עילאה דאצילות, המדרגה הכי גבוהה בה הדברים תלויים עדיין בטעם ודעת.

ה"מזל"א שם – המזל ה'רגיל' – הוא הראש התחתון של הכתה, רישא דאריך, שרש העולמות ברצון של ה', אליו שייכים המזלות "אמת", "נוצר חסד" ו"ונקה" (שהם מ"ג תיקוני דיקנא דאריך^{קיג}).

עיקר החידוש הוא שהמדרגה של "אין מזל לישראל" היא בראש השני של הכתה, כשמו "רישא דאין", פרצוף עתיק יומין, אבל היא רק ב"ז תחתונות דעתיק, אבל המדרגה של "זכות גדול" היא כבר בג"ר דעתיק, בראש השלישי של הכתה, "רישא דלא ידע ולא אתידע". זהו השרש האמתי של מדרגת "איה" – לא סתם כתר-חכמה-בינה (כנ"ל), אלא כתר-חכמה-בינה דעתיק. לכן ב"איה" המקום לבקש את כל הבקשות הללו, וההכנה לכך היא "זכות גדול" בימי ההכנה לראש השנה ויום הכיפורים.

ביחס בין שתי המדרגות האחרונות צריך להבין את הפשט: אם המזל אומר שמישהו צריך להיות, חלילה, עני, והצדיק, הבעל שם טוב, בא ורוצה לשנות – להפוך את העני לעשיר – מה הוא עושה? כמו שאמרנו, הוא צריך לעלות לאין, שם פושט צורה ולובש צורה. הווארט כאן הוא שעל ידי מדת האין אדם משנה את המזל – אבל משנה אותו בדבר שהיה בתוכו. אפילו כאשר תולעת הופכת להיות פרפר על ידי אין (השלב של הגולם), ואיני רואה בעיני את הקשר בין הפרפר לתולעת, בכל אופן לפי הגנטיקה הפרפר היה בכח בתוך התולעת, רק שכדי להוציא זאת לפועל צריך להגיע למדת האין – זהו שינוי מהסוג של "אין מזל לישראל". אבל ה"זכות גדול" היא יותר גדולה, כמו סיפורים שההורים היו עקרים בעצם^{קיג}, לא היה שייך בטבע שיוולידו, ואף על פי כן על ידי "זכות גדול" העקריות בעצם

קט וראה דברי הח"ח באהבת חסד ח"ב ספ"ה בהגהה. קי ראה שיעור מוצאי" תמוז השתא (נדפס בגליון שפטים). קיא שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ חבקוק ג, ד. וראה גם מאו"א מערכת אלף אות סד.

קיב ראה תניא אגה"ק כ.

קז ע"ח שער הכללים פ"ה; שער ההקדמות מא, ב. וברביו מקומות.

קח לדוגמה רשימות דברים ח"ב עמ' כא. ועוד.

רוח הקדש". את הכל אפשר לפעול כשאומרים "איה". שנוכה ל"איה מקום כבודו" – "ברוך כבוד הוי' ממקומו" ולכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה!

מתגלה גם המזל, גם היכולת להגיע ל"אין מזל לישראל" וגם הכח של "זכות גדול" – במסירות נפש – לשנות לגמרי את המזל, אם במקרה אין לך בו "עושר מופלג", "בנים צדיקים" או "השגת

הַלּוּמֵד עַל חֵנֶת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לַדֶּרֶךְ

- ◆ איתא שבאמירת "איה" בקדושות "כתר" במוספי ר"ה ויו"כ יש לבחור בקשה אחת – עושר מופלג, בנים צדיקים או השגת רוח הקדש.
- ◆ ביום א' דר"ה נבקש עושר מופלג, ביום ב' דר"ה בנים צדיקים וביום כיפור השגת רוח הקדש.
- ◆ האדם זקוק ל"מזוני" (באופן של עושר מופלג), "בני" (בנים צדיקים דווקא) ול"חיי" (חיים אמתיים, עם השגת רוח הקדש – השגת אלקות).
- ◆ זכות היא איש' ומזל הוא איך'.
- ◆ על ידי בטול הישות מגיעים למזל הטוב וממשיכים את כל הברכות.
- ◆ "איה" היינו כתר-חכמה-בינה – מזלות "ואמת" (ממנו השגת רוח הקדש), "נוצר חסד" (ממנו בנים צדיקים) ו"ונקה" (ממנו עושר מופלג).
- ◆ המשכת "חיי" (השגת רוח הקדש) היא מאברהם אבינו, "מזוני" (עושר מופלג) מיצחק אבינו ו"בני" (בנים צדיקים) מיעקב אבינו.
- ◆ רוח הקדש היינו הידיעה – הלכה למעשה – מה לעשות בחיים.
- ◆ בהבדלה אפשר להמשיך את כל הברכות: "הנה אל ישועתי [בבנים צדיקים] אבטח [בפרנסה עד לעושר מופלג] ולא אפחד [וממילא אזכה לרוח הקדש לדעת מה לעשות]".
- ◆ שלש הברכות הן בסוד עולמות-נשמות-אלקות: עלית העולמות תלויה בעושר מופלג; התקשרות הנשמות היינו האחדות של בנים צדיקים; יחוד האלקות היינו השגת רוח הקדש (גילוי אלקות בנשמות ישראל).
- ◆ שלש הברכות הן שלש מצוות כלליות – צדקה (לשמה נדרש עושר מופלג), פרו ורבו (בלידת בנים צדיקים) ותלמוד תורה (ממנו באים להשגת רוח הקדש, ידיעת ההלכה למעשה).
- ◆ ברכת עושר מופלג רמוזה ב"ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד" (ביום ג דמע"ב), ברכת בנים צדיקים ב"ויאמר אלהים ישרצו המים וגו'" (ביום ד דמע"ב) והשגת רוח הקדש ב"ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו" (ביום השבת דמע"ב).
- ◆ "זכות גדול" היינו זכותו של אברהם אבינו – "האדם הגדול בענקים" – בעל הצדקה בלי-גבול ובעל מסירות הנפש.
- ◆ במעשה גדול של יהודי הוא מתקשר לזכותו של אברהם אבינו.
- ◆ "זכות גדול" היינו העיסוק בעבודת היחודים.
- ◆ "זכות" – חכמה דאצילות; "מזל" – רישא דאריך; "אין מזל לישראל" – רישא דאין; "זכות גדול" – רדל"א; מזל 'עקשן' – חביון עוז העצמות.
- ◆ בפעולה במסירות נפש יהודי עוקר את המזל וממשיך המשכה חדשה לגמרי.

Em Am Em

רָא - די - תְּרִין - הָ - דְּבַחִין - פּוּ - תְּ - תְּרִין

3 Em Am Em

רָא - די - תְּ - דָּאן - חַ - דְּ

5 Am Em Em D G E7

רָא - די - תְּרִין - הָ - דְּ - חַ - פּוּ - תְּרִין

7 Am Em C B7 Em

רָא - די - תְּ - דָּאן - חַ - דְּ

שיעור

כתר שם טוב אותיות פט, קטז ורשסג

תשובה מתוך אחדות

קיצור מהלך השיעור

כנהוג, בלילי השבתות נלמד הספר הקדוש **"כתר שם טוב"**. בשבת האחרונה, **שבת סליחות**, שהו אצל הרב תלמידי **ישיבת חומש תובב"א**, וזכו לשיעור באחד מיסודות תורת הבעל שם טוב – **היחס הנכון ללא־טוב שהאדם רואה בזולת**. זהו שיעור יסודי המתאים במיוחד לימי התשובה – ימי **חשבון נפש**, בהם על כל אחד למצוא בעצמו את הצריך תיקון דווקא מתוך מה שהוא **רואה בזולתו**, ימי תשובה ותיקון הבאים דווקא מתוך ההכרה שכולנו **"אדם אחד"** והתיקון־העצמי של כל אחד מביא לתשובה בשיעור הקומה של **עם ישראל כולו**.

השגחה פרטית בראית רע

שבת שלום. אנחנו לומדים בליל שבת כתר שם טוב והגענו לאות פט: מהבעש"ט. שאם נזדמן לאדם שראה דבר עבירה או שמע על אחד, אסור לבן אדם לחפש לראות דברים לא טובים אצל הזולת^א או לשמוע עליו דברים לא־טובים^ב, אבל יסוד עיקרי בדרך הבעל שם טוב הוא הידיעה שכל מה שאדם רואה או שומע הוא בהשגחה פרטית^ג. לכן, אם נזדמן שהוא ראה או שמע משהו לא טוב על הזולת – הוא צריך

לדעת שיש לכך כוונה בהשגחה פרטית:

יבחין שיש בו שמץ עבירה זו ושירגיש לתקן את עצמו.

בלשון השגורה בחב"ד^ד, יש מי שיש אצלו את הרע בגסות, יש מי שיש אצלו את הרע בדקות ויש מי שיש אצלו את הרע בדקות שבדקות – אבל ודאי שאם ראיתי משהו רע אצל הזולת סימן שהוא קיים אצלי, עכ"פ בדקות או בדקות שבדקות. אם הוא לא היה קיים אצלי בכלל – לא הייתי רואה אותו אצל הזולת.

"הוכח תוכיח" – תיקון עצמי ותיקון הזולת

המטרה בכך שהראו לי את הרע שאצל

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שבת נצו"כ"ג אלול תשפ"ג – כפ"ח.

א אבות פ"ד מ"ה.

ב ראה גם רמב"ם הלכות סנהדרין פכ"א ה"ז, ובכ"מ.

ג לוח "היום יום" ט' אייר.

ד ראה סה"ש ה'ת"ש עמ' 83.

רשע, ואז "והתבוננת על מקומו ואיננו"¹³ כי עלה ממנו כבר (על ידי תשובה, שהפכה אותו לאדם אחר, כדברי הרמב"ם¹⁴). צריך להתמקד בלראות רק את הטוב של הזולת, ולא רק לראות אותו אלא גם לדבר עליו ולעודד אותו אצל הזולת.

"נצור לשונך מרע... סור מרע ועשה טוב"

ואמר הפסוק תחבושת לזה שינצור לשונו, התחבושת־הרפואה לרע היא "נצור לשונך מרע"¹⁵ – למרות שיש דחף חזק להעיר לזולת צריך לנצור את הלשון, לשמור את הפה, שלא יעלה על דל שפתי אפילו שמץ של בקורת כלפי הזולת.

אז יתקיים ההמשך, בפסוק הבא:
סור מרע ועשה טוב,

צריך לקיים "סור מרע" בעצמי, לתקן את שמץ הרע שנמצא בתוכי, ומתוך כך "ועשה טוב" בזולת – לעשות את הזולת טוב: ואז גם הרשע יחזור בתשובה

תשובה מתוך אחדות

אנחנו נמצאים עכשיו בימים של תשובה. התשובה האמתית תלויה בהתכללות – בהכרה שכל עם ישראל הוא גוף אחד, כולנו בספינה אחת, ואם אני רואה חסרון בזולת סימן שיש אותו בי ואני צריך לחזור עליו בתשובה. לכן, אומר האריז"ל¹⁶, כל אחד אומר את כל הוידויים – אומרים "על חטא שחטאנו לפניך" גם על חטאים שאיננו מכירים בעצמנו, כי אם החטאים האלה קיימים אצל מישוהו אחד מעם ישראל אני צריך להרגיש שגם אני חטאתי. צריך לומר את כל ה"על חטא" בפשטות, בלי כוונות, בהרגשה שהחטאים האלה הם שלי ממש.

אחר שיכליל אותו עמו ע"י אחדות

הזולת היא קודם כל לתקן את עצמי. זהו המאמר הידוע של ריש לקיש – "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים"¹⁷. זהו גם היסוד של הבעל שם טוב במצות "הוכח תוכיח"¹⁸ – "הוכח" לעצמך ואחר כך 'תוכיח' לחבירך". בסדר התורה, בפרשת "קדשים תהיו", מצות "הוכח תוכיח" היא ההקדמה ל"כלל גדול בתורה"¹⁹ של "ואהבת לדעך כמוך"²⁰. אם מקיימים אותה באופן הזה, שאדם קודם כל מוכיח את עצמו, אחר כך התוכחה של הזולת נעשית כמו שצריך, מתוך אהבה, כידוע הרמזו ש"תוכחה היינו תוך־אהבה".

הבעל שם טוב הסביר²¹ שה' ברא את האדם עם שתי עינים כדי שאת עין שמאל יפנה כלפי עצמו, בבקורת־עצמית, ואת עין ימין יפנה כלפי הזולת, לראות בו רק טוב. אם אדם מוכיח את עצמו, "הוכח", אם כל הבקורת מופנית רק כלפי עצמו, ה"תוכיח" כלפי הזולת יכול להיות רק אהבה – בלי לדבר בכלל על מה שצריך לתקן. הוא יכול לדבר איתו, מתוך אהבה, על משהו אחר – וזה יפעל את התיקון. אז הוא יפעל כמו היסוד של רבי נחמן מברסלב²², לחפש בזולת נקודות טובות – "ועוד מעט ואין רשע", לחפש את ה"עוד מעט" שיש בזולת בו איננו

מצות "הוכח תוכיח" היא ההקדמה ל"ואהבת לדעך כמוך". אם אדם קודם כל מוכיח את עצמו, אחר כך התוכחה של הזולת נעשית כמו שצריך, מתוך אהבה

ה בבא מציעא קז, ב.

ו בעש"ט עה"ת קדשים טו.

ז ויקרא יט, יז.

ח בראשית רבה כד, ז.

ט ויקרא יט, יח.

י שכינה ביניהם פ"ב הערה יב. ובכ"מ.

יא ראה לקו"ד (לה"ק) ח"ה עמ' 1010; שיחת כ' מנחם־אב תשכ"ט הערה 161.

יב לקו"מ רפב.

יג תהלים לז, י.

יד הלכות תשובה פ"ב ה"ד.

טו תהלים לד, יד.

טז פ"ח שער הסליחות פ"ח.

חשוב להיות

בחומש - חייבים להיות בחומש! - אבל חשוב להיות גם בתל אביב ובשאר המקומות בארץ, להתאחד עם כל היהודים

ואז תגרום שתהיה מכלל ועשה טוב, שתעשה את הרע טוב, על ידי ה"סור מרע", מתוך התודעה "שכולם אדם אחד", אז - כיסוד הבעל שם טוב - עושים את הרע-הרשע עצמו טוב, הופכים ומתקנים אותו.

האחדות לשלום

ואז תבוא למדת בקש שלום ורדפהו כו'. אחרי "סור מרע ועשה טוב" כתוב "בקש שלום ורדפהו" וחז"ל מסבירים "'בקש שלום' במקומו 'ורדפהו' במקום אחר".^א לכאורה, אם האדם בלם את פיו מבקורת, עשה את התיקון בתוך עצמו מתוך הרגשה "שכולם אדם אחד", קיים בעצמו "סור מרע", והצליח להגיע ל"ועשה טוב" מהזולת - מה עוד צריך כאן? אפשר להגיד שאני מרגיש שכולנו "אדם אחד", אבל הזולת בעצמו עוד לא מרגיש כך. עיקר ה"רע" הוא תחושת הנפרדות - "רע" לשון רעוע, שבור ונפרד - ולכן אחרי שהופכים את הרע לטוב צריך לדאוג שגם הרשע, שכעת הפך להיות טוב, ירגיש את האחדות.

הרגשת האחדות שמתוארת עד כאן בעצם עושה את הכל ל'ענין פנימי שלי - מה שראיתי בזולת קיים גם בתוכי, עלי לעשות את התיקון בעצמי מתוך הרגשה שכולנו "אדם אחד", והדבר יפעל בדרך ממילא גם על הזולת. אין כאן עדיין בהכרח חיבור עמוק ואמתי עם הזולת הממשי עצמו. אדרבא, לעתים הוא אפילו ירגיש שבמקום לתקשר איתו על נקודות הכאב והקושי אני מתכנס אל עצמי ומוצא הכל בתוכי. אפילו ההתמקדות שלי בטוב של הזולת, במבט טוב ובדיבור חיובי, והפעולה עליו מתוך אהבה - כנ"ל - הן עדיין השפעה 'מהחוץ', ולא בטוח שהוא ירגיש שאנחנו "מתקדמים יחד"^{בא}. אכן,

בלשון של הרבי^י, צריך להגיע מאהבת ישראל לאחדות ישראל - שכולנו גוף אחד ממש. עיקר האחדות הוא לא עם הצדיקים - עם הצדיקים קל להיות באחדות - אלא עם הרשעים, להיות באחדות לא רק עם היהודים הפשוטים של הבעל שם טוב אלא גם עם היהודים

שהכי רחוקים. חשוב להיות בחומש - חייבים להיות בחומש! - אבל חשוב להיות גם בתל אביב ובשאר המקומות בארץ, להתאחד עם כל היהודים. כאשר כל היהודים מתאחדים, גם עם הרשעים, אז גם הצדיקים זוכים למעלה של בעלי-תשובה.

שכולם אדם אחד,

עיקר החידוש כאן הוא הביטוי "שכולם אדם אחד" - זו אחדות מוחלטת, להרגיש שמי שאני רואה אצלו דבר רע הוא אדם אחד אתי, שמה שאני רואה אצלו קיים אצלי ואם אני אתקן זה יתוקן גם אצלו. מה הגימטריא של "אדם אחד"? נח, "ונח מצא חן בעיני הוי"^ג. הבעיה אצל נח היתה שהוא לא הרגיש כך - הוא הרגיש נפרד מבני הדור, לא הרגיש אחריות על החטאים שלהם וממילא לא ניסה לתקן אותם (על ידי שיתקן את עצמו) ולא התפלל עליהם^ד. אם נח היה נוהג לפי תורת הבעל שם טוב - לא היה מבול.

[זהו היסוד של ערבות?] תלוי איך תופסים אותו - באופן חסידי או להפך. יתכן מישהו שמרגיש שכאשר הוא רואה דבר רע אצל הזולת אז הערבות מחייבת אותו להעיר והוא שמח שיש לו הזדמנות לבקר את הזולת. החסיד מרגיש שהרע הזה שלו, וצריך להתאחד עם הזולת ולהוסיף אליו אהבה.

יז בריבוי שיחות על מבצע "אהבת ישראל" (לדוגמה שיחת ליל שמח"ת תשמ"ג).

יח בראשית ו, ח.

יט ראה לקו"ת (אריז"ל) כי תשא, ע"פ זהר ח"א סז, ב.

כ במדבר רבה יט, כז ובכ"ד.

כא ראה שיעור מוצאי י' תמוז ע"ז ועוד.

הסתכלות במראה – ומה שרואים בזולת מעיד על המצב שלי. המושג "מראה" שייך לנבואה – על נבואת כל הנביאים כתוב "במראה אליו אתודע"^{כד}. "במראה" אותיות **אברהם** – איש האהבה והחסד – הנביא הראשון שה' נראה אליו (ואף הבטיח לו "כה יהיה זרעך"^{כה}, גם זרעך יזכה לנבואתך – נבואת "כה", נבואת שאר הנביאים^{כז} עליה מדובר כאן – "ונבאו בניכם ונתיכם"^{כח}).

על נבואת משה רבינו כתוב "ומראה ולא בחידת ותמנת הוי' יביט"^{כח} ואדמו"ר הזקן מסביר^{כט} שמשה רבינו רואה את העולם כפי שה' רואה אותו. משה רבינו זוכה להסתכלות של דעת עליון בה גלוי שלמעלה היש האמתי (עיני ה' ממש) ולמטה האין, שהרי "כולא קמיה כלא ממש חשיב"^ל, אך הפלא הוא שכל פרט ופרט ב'אין' התחתון חשוב ביותר ליש האמתי, המשגיח עליו ומשתוקק שיחזור אליו (מאין ליש). אדמו"ר הזקן מסדר את נפשו שכל אחד ואחד יוכל לטעום את הטעם הטוב של דעת עליון^{לא} – כאשר כל אחד מאתנו ירגיש שהוא אין, גארנישט ממש, ואף על פי כן ה' אוהב אותו מאד ומשגיח עליו תמיד, הוא יהיה מוכן להתאחד באמת עם הזולת (כמו שמסביר אדמו"ר הזקן בפרק לב בתניא, שהפיכת הנשמה לעיקר, 'היש האמתי', והגוף־היש לטפל, 'האין הנברא', היא המפתח לאהבת ישראל). כאשר שני יהודים מרגישים שהם 'אין' שורה ביניהם אחדות ושלוש־אמת וכך בשביל אחדות ושלוש־אמת בכלל ישראל צריכים לזכות ל"דעת משה" (העולה בגימטריא "אחדות פשוטה", כנודע^{לב}, וכן היא

כאשר שנינו מרגישים את האחדות – ממילא יהיה בינינו שלום במציאות. ב"בקש שלום ורדפהו" מחפשים את השלוש־השלמות לא רק בתוכי, אלא גם "במקום אחר", ורוצים להגיע לשלוש אמתי אחד עם השני – למצב של "אהבה ואחוה, שלום ורעות"^{כב}, כמו שלוש־בית בין חתן וכלה.

חשל המראה

הרעיונות של הבעל שם טוב חוזרים בכמה גווניו בכתר שם טוב, ובשביל להבין משהו טוב צריך להסתכל גם בתורות המקבילות. במהדורה שאנחנו לומדים מפנים כאן לעוד שתי תורות בכתר שם טוב בנושא ונלמד גם אותן.

הראשונה היא תורה קטז – כאן הוא סומך את הענין על פסוק יפה משיר השירים^{כג}:

מבעש"ט. אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. על פי ביאור משנה איזהו חכם הלומד מכל אדם, ע"פ משל המסתכל במראה

יודע חסרונו כו', כך ברואה חסרון זולתו יודע שיש בו שמץ מנהו וכו'.

כאן כתוב רק השלב הראשון מכל התהליך שראינו בתורה הקודמת – רק ההתחלה, לדעת שהחסרון שרואים בזולת הוא החסרון שלי. זו דרך הבעל שם טוב – שההתחלה תהיה בסדר, נכונה ומדויקת, ואם ההתחלה נכונה הכל ממשיך אחר כך כמו שצריך בדרך ממילא.

המושג שהוא מוסיף בתורה הזו, שלא היה בתורה הקודמת, שהמשל להסתכלות בזולת הוא

כב נוסח שבע ברכות.

כג שיר השירים א, ח.

כד במדבר יב, ו.

כה בראשית טו, ה.

כו ראה ספרי (ורש"י) ריש מטות.

כז יואל ג, א.

כח במדבר יב, ח.

כט חנה אריאל שלח ובכ"ד.

ל תניא פמ"ג ופ"נ ובכ"ד.

לא ראה קונטרס ההתפעלות עמ' נג.

לב מעין גנים ח"א עמ' עב. ובכ"מ.

בכל אחד משתקף משהו שבתוך עצמי לעולם איני יכול למצוא ללא הראי של הזולת

ובמהדורה שלפנינו מביאים את המקור כאשר הוא נדרש להבנה. איך הבעל שם טוב דורש כאן את הפסוק "אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן?"

"אם לא תדעי לך" היינו שהאדם לא יודע את עצמו,

לכן הוא חושב שהוא "היפה בנשים", והעצה עבורו, כדי שיכיר את חסרונותיו וידע לתקנם, הוא "צאי לך בעקבי הצאן" – לצאת מעצמו אל "עקבי הצאן" (אליהם לא יוכל להגיע בלי לצאת מעצמו). "עקבי הצאן" היינו המדרגות הכי נמוכות בעם ישראל^ל (כמו שאמרנו קודם שהאחדות היא דווקא עם הרחוקים), ועל האדם לצאת אליהם ולראות את החסרונות שלו משתקפים בהם. בלי זה בן אדם אף פעם לא יכיר את החסרונות שלו, גם אם הוא מנסה לעשות חשבון נפש. אפשר ללמוד תורה, להתבונן ולהתבודד – ועדיין לא להכיר את החסרונות שלך, גם אם תעשה חשבון נפש לעולם ועד. הקב"ה ברא את כל היהודים, שהפרצוף של כל אחד שונה, משום שגם הדעה שלו שונה^ט, כדי שיהיה אפשר ללמוד "מכל אדם" – בכל אחד משתקף משהו שבתוך עצמי לעולם איני יכול למצוא ללא הראי של הזולת.

"לא טוב היות האדם לבדו"

כעת סיימנו – אני מקווה... – ספר, בעיבוד ועריכה של ישראל אריאל (שמלמד אצלכם בחומש), שאולי יקרא "טעמו וראו כי טוב הוי", ספר העוסק במהות הטוב (אחרי הספר הקודם בעריכה שלו, "החכמה מאין תמצא"^ז), ספר גדול ויפה. נושא שהתעסקנו בו בימים האחרונים הוא

"דעת המכריע", המכריעה את מזל מאזנים של חדש תשרי לכף זכות, מוציאה אותנו זכאים בדין בראש השנה ויום כיפור ומביאה אותנו לשמחה הגלויה על הנצחון בדין בחג הסוכות^ג, וד"ל).

צריך לדעת איך להסתכל

במה שרואים, לראות את הראי-המראה שבמציאות הזולת (היינו "במראָה", של שאר הנביאים, אך בעומק גם ב"מראָה" של משה – הסתכלות ה' בבריאה, הסתכלות היש האמתית ביש הנברא, שהוא באמת אין – יש השתקפות כבמראָה, כאשר כל פרט ופרט מאיך-סוף הפרטים במציאות משקף אותו יתברך, היש הנברא משקף את היש האמתית^ד, וכשם ש"בידיעת עצמו יודע את כל הנמצאים"^ה כך כביכול בידיעת כל הנמצאים הוא יודע את עצמו ממש!).

אחד מהצירופים שדורשים בתיקוני הזהר על המלה "בראשית" הוא **ירא-שבת**^ו, אבל **ירא** גם אותיות **ראי**. ה' בורא את העולם בשביל שנוכל להסתכל בראי – לראות מה אנחנו צריכים לתקן. המדרגה של הראיה בראי שייכת לשבת – בכל השבוע אנחנו עושים, פועלים כלפי חוץ, אבל בשביל להבין שכל מה שאני רואה הוא הראי שלי צריך את המנוחה של שבת. אז אפשר לראות שהכל סביבי הוא בעצם השתקפות שלי (ולהרגיש **בשת** ממה שאני רואה וכך לעשות תשובה, **שבת** אותיות **תשב**^ז).

הכרת עצמי רק דרך הזולת

כמעט כל התורות בכתר שם טוב מובאות מספרי בעל התולדות – התורות מובאות בכתר שם טוב בקיצור, והרבה פעמים בשביל להבין את מה שכתוב צריך לראות את ההרחבה במקור,

לח "עקבי" אותיות **יעקב**, שידו אוחזת בעקב עשו (היינו יהודי שאוחז בשרש הרע כו), והוא מבטא בכלל את הקטנות בעם ישראל (ביחס לגדלות המתבטאת בשם ישראל), כאשר "עקבי הצאן" היינו הקטנות שבקטנות. לט ע"פ ברכות נח, א ועוד. מ איוב כח, יב.

לג ויקרא רבה כד, ג.
לד ביאור "ז אדהאמ"צ בשלח ד"ה "עוד י"ל" (מג, ג) ובכ"ד.
לה ראה הלכות יסודי התורה פ"ב ה"י.
לו הקדמת תקו"ז ה, כ; יב, א ובכ"מ.
לז תניא אגה"ת פ"י ובכ"מ.

חב"ד שבחכמה ("איזהו חכם"). "איזהו חכם? הרואה את הנולד", שרואה כיצד הכל נולד יש מאין בכל רגע – "ואל יוציא אדם עצמו מן הכלל", כמו שכתוב בתניא^{מח}, הוא מרגיש שגם הוא מתהווה מאין בכל רגע – שייך לחכמה שבחכמה, "החכמה מאין תמצא"^{מט}, "ואתה מחיה [מהווה?] את כלם"^{נא}. "איזהו חכם? הלומד מכל אדם" שייך לספירת הבינה שבחכמה, הכח של הלימוד ("מבין דבר מתוך דבר"). "איזהו חכם? המכיר את מקומו" שייך לספירת הדעת שבחכמה – הכרה היא פנימיות הדעת^{נב}. כל ספר התניא מלמד את האדם להיות "מכיר את מקומו", "אל תהיה רמאי", 'אל תהיה שוטה' – תכיר את המקום האמתי שלך ותעבוד בהתאם אליו, זהו עיקר הדעת של האדם. למה אמרנו את כל זה? כדי להסביר את הקשר של "הלומד מכל אדם" גם לראיית עבירה. על הבינה כתוב "מינה דינין מתערין"^{נג} – יש בבינה ראייה של רע, יש בה דין, שצריך להמתיק אותו בשרשו.

שוב הוא חוזר על אותו עקרון יסודי: שמצד אחדות יש בו שמץ מנהו ג"כ וצריך לתקן עצמו משמץ זה שבו, ואז גורם טהרה לזולתו כו', התוספת בתורה הזו היא הביטוי "טהרה", שלא ראינו קודם – כאשר אדם מתקן את עצמו מהרע שיש בו בדקות, הוא גורם לזולת טהרה מהרע שיש בו. שרש **טהר** הוא אחת מ'יג' לשונות האור אצלנו^{נד}, שכנגד יג' מדות הרחמים. "טהר" הוא לשון האור האחרונה, כנגד מדת "ונקה"^{נה}, ממנה יונק אור אמא^{נו} – המובן הפשוט של

ש"טוב" פירושו חיבור עם זולת – "לא טוב היות האדם לבדו"^{נא}. "טוב" הוא יחס של פנים בפנים עם הזולת, ואם אדם נשאר לבד – הוא בהכרח בבחינת אחר, הוא לא מגלה את הפנים שלו. ה' ברא את העולם כדי שיהיה יחס, שתהיה עמידה פנים בפנים – זו העבודה של תחלת תשרי, נסירה והחזרת פנים בפנים^{נב}. פנים לשון פנימיות – אם אדם לא עומד פנים בפנים עם הזולת הוא לא מגלה את הפנימיות שלו.

כאשר יש "צאי לך בעקבי הצאן", כשכל עם ישראל מתכלל וכל אחד לומד מהשני, עומד פנים בפנים ומגלה את הפנימיות, הוא באמת "היפה בנשים". "היפה בנשים" בגימטריא "שכינה ביניהם"^{נב} – האלקות מתגלה בינינו, "שכינה ביניהם", כאשר יש התכללות ועמידה פנים בפנים בין כל היהודים. אבל אם משהו חושב שהוא כשלעצמו "היפה בנשים" – הוא בטוח לא "היפה בנשים"...

המתקת הדינים וטהרה

עוד תורה שעוסקת באותו ענין, האחרונה שמצוינת כאן, היא תורה שסג: מבצע^{טו}. איזהו חכם הלומד מכל אדם, אפילו מאדם רע שרואה דבר עבירה בו ולומד ממנו, נאמר הקדמה כללית אצלנו^{מז}: יש שלשה פתגמים של "איזהו חכם?". כאן הוא מביא מה שכתוב במסכת אבות, "איזהו חכם? הלומד מכל אדם"^{מח}. במסכת תמיד כתוב "איזהו חכם? הרואה את הנולד"^{מט}. יש פתגם שלישי, "איזהו חכם? המכיר את מקומו", שאף אחד לא יודע מה מקומו... הוא לא כתוב בשום מקום, אבל הוא ודאי מאמר חז"ל^{מז}. מה הסדר שלהם? הם כנגד

מא בראשית ב, יח.

מב כמבואר בדרושי האריז"ל לר"ה.

מג סוטה יז, א.

מד נתבאר כמ"פ במדור ביאורי פרקי אבות בגליונות ובכ"ד.

מה אבות פ"ד מ"א.

מו תמיד לב, א.

מז ראשית חכמה ענוה ז (על פי אבות פ"ו מ"ו; סנהדרין

לז, א).

מח פמ"א.

מט איוב כח, יב.

נ פרדס רמונים ש"ו פ"ח; תניא שעהיחזה"א פ"ב ובכ"ד.

נא נחמיה ט, ו.

נב ראה גם הנפש פ"ד ובהערות.

נג זהר ח"א קנא, א; ע"ח ש"יג פ"ח; שם ש"ד פ"ב.

נד ראה הנרות הללו עמ' 184 ועוד.

נה שמות לד, ז.

נו ע"ח שער הכללים פ"ה ועוד.

”סוד מרע ועשה טוב” כפי שנתבאר בתורות הקודמות). הדרשה כאן היא על הטהרה מנגע הצרעת, שם אמרו חז”ל “כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו”^נ – אדם לא רואה את הנגעים של עצמו, הוא יכול לראות את הנגעים רק בזולת. כך דרש הבעל שם טוב^{סא} ש”כל הנגעים אדם רואה חוץ”, כל הנגעים שאדם רואה בחוץ, הם “מנגעי עצמו”, משקפים את הנגעים שלו – אותו יסוד שמדברים עליו כאן. כאשר אדם רואה נגע בזולת, ויודע שהוא צריך לתקן ולטהר את עצמו, הוא מוציא את הזולת מרעתו ומביא טהרה לעצמו ולזולת.

ובעל התולדות מסיים:

וכמדומה ששמעתי סגנון זה.

”ונקה” הוא נקיון וטהרה. באמא יש תשובה^{נד} וטהרה^{נח} וכאשר אני עושה תשובה וממתיק את הדינים של אמא אני ממשיך מהשרש נקיון וטהרה לכולם. וזהו שכתוב זאת תורת המוציא רע מרעתו ביום טהרתו של עצמו.

חז”ל דורשים^{נט} שמצודע היינו מוציא־רע. כאן הוא דורש למעליותא את הפסוק “זאת תהיה תורת המצדע ביום טהרתו”, שכאשר האדם מטהר את עצמו הוא מוציא את האדם הרע שהוא מרעתו שלו – הוא מנתק את הרשע מהרע שלו, על ידי הגילוי שמדובר בכלוך חיצוני בלבד, והופך אותו עצמו לטוב (ובכך מקיים

נד ראה זהר ח”ג קכב, איב. ובכ”מ.

נח ראה ספר הליקוטים דא”ח צ”צ ערך ‘טהור’, וש”נ.

נט ויקרא רבה טז, ו.

הַלּוּמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לְדֶרֶךְ

- ◆ כל מה שאדם רואה או שומע הוא בהשגחה פרטית.
- ◆ ראייה או שמיעה של רע אצל הזולת נועדה לתיקון עצמי.
- ◆ אחרי שאדם מוכיח את עצמו – הוא יכול לפעול על הזולת רק בקו של אהבה וטוב.
- ◆ “נצד לשונך מרע” – אל תשמיע בקורת!
- ◆ תשובה אמיתית תלויה באחדות עם כל עם ישראל – כולל הרחוקים ביותר.
- ◆ עיקר ה”רע” הוא תחושת הנפרדות – אחרי התיקון צריכים להרגיש אחדות ושלוש.
- ◆ דרך הבעל שם טוב היא להתחיל נכון – ואז הכל ממשיך נכון בדרך ממילא.
- ◆ הזולת הוא הראי – בלי להכיר את הזולת לעולם לא אכיר את עצמי.
- ◆ כשאדם מרגיש שהוא ‘אין’ ובכל זאת ה’ אוהב אותו ומשגיח עליו – הוא יכול להתאחד עם הזולת.
- ◆ גם הסתכלות ה’ עלינו היא כבראי – היש הנברא (שהוא באמת אין) משקף את היש האמתי.
- ◆ “בראשית” סוד ראי־שבת – בשבת נרגעים מהעשייה וחווים כיצד כל המציאות משקפת אותי.
- ◆ גילוי הפנימיות אפשרי רק ביחס של פנים אל פנים עם הזולת.
- ◆ “הלומד מכל אדם” מתייחס גם לרע שבזולת.
- ◆ המתקת הדינים של ראית הזולת – על ידי תיקון עצמי – ממשיכה טהרה לכולם.

סוד ראש השנה

הק' יצחק מזאריק [ר' יצחק מווארקין]. הק' יצחק מאיר [החידושי הרי"ם מגור]. הק' מנחם מענדיל מטאמשוב [הרבי מקאצק]. מאיר קוואלער. ר' יעקב ווארקער [רבי יעקב אריה מראדזמין]. ור' שלמה זאלשינער מרמזים שלומו עברו והמה בתוך התפילה:

גם אנכי הצעיר פורס בשלומו הטוב ומבקש אנכי ממנו אשר המכתב הלז יצפון אתו ויוביל אותו אי"ה בעת נסעו לכאן ואז שנינו יחד נלמוד אותו שיעור בעיון: דברי ידידו אוהבו הק' אברהם משה: על האגרת המיוחדת הזו נאמרו ביאורים רבים מתלמידי ר' בונם וממשיכיהם¹. אנו נתמקד במה שנראה כנקודה העיקרית בדבריו הקצרים של ר' בונם. תחילה נשים לב לרקע למכתב: אחד מהחבורה הקדושה ("אנשי חברתינו" בלשון ר' בונם), ר' אלכסנדר זיסקינד הכהן – הוא ר' זושא מפלוצק, בעל ספר תורת כהן² – התחיל לכהן כרב עיר, וממילא לא יכל לבוא לרבו לראש השנה כהרגלו, וכמקובל בקרב החסידים. כדי לחזקו ולנחמו מצערו, כתב לו רבו את המכתב, עליו חתמו גם גדולי האריות שבחבורה (ואחרון חביב ר' אברהם משה, בנו של ר' בונם, איש פלא, אשר מציע ללמוד יחד את האגרת בעיון!).

באגרת ששלח הרבי ר' בונם מפשיסחה לתלמידו לקראת ראש השנה, כתוב³:
 ב"ה יום א' תבוא תקפ"ו פה פרשוסחא:
 החיים והשלום והשמחה לכבוד ידיד נפשי ולבבי הרב הגאון החרף המפורסם החכם השלם שמו נודע בשערים: כבוד שמו מו"ה אלכסנדר זיסקינד נ"י.

אחר שזה שנים עד ביאת גואל אשר כבוד תורתו שוכן בתוך חדרי לבבי ורעי במצפוני מורשי רעיוני, אדברה אליו הפעם כמו אל לבי, כתיב בתוך עמי אנכי יושבת וכתוב מרחוק ה' נראה לי, וזה סוד ראש השנה. השמחה והדאגה מסותרת בפחד, זכחה ה' להיות לו שניהם יחד. הבינה תגדל מהמעשה כי המעשה רז והבינה אור ושניהם דומים. וברוך ה' שהחיינו וקיימנו שיעלה זכרונינו לפני אדון כל אולי חנונים נה" להוציאנו מאפילה לאורה בעזה"י לא נשכח כבוד תורתו מלבינו ומלב אנשי חברתינו לזכרון לטובה וה' ברחמיו יתן לו שמחה וחיים וכתובה וחתימה טובה לו ולאנשי ביתו ולכל עירו:

כ"ד נפשו ולבבו המגעגע באהבה שמחה בונם:
 גם אנחנו אוהבים ורעים דורשים שלומו הטוב באהבה ויקיים בו ברכת רבינו שיי' ונזכה לשמוע ממנו בשורות טובות ולשמוח אתו יחד תמיד
 כנפשו וכנפש ידידיו:

ב נלקטו בספר ערוגות הבשם על אגרת הקדש.
 ג מתוך שער הספר: "מגנדי כתי"ק... רבינו הגאון הגדול... מוהר"ר אלכסנדר זיסקינד זצלה"ה הכהן... נודע בשם ר' זושא פלאצקער... מגדולי תלמידי אדמו"ר אור העולם קוה"ק הרבי ר' שמחה בונם".

נערך ע"י יוסף פלאי. משיעור מוצ"ש נצבים וילך תשפ"ג.
 א האגרת כאן בנוסח הקול שמחה.

— הפחד הוא היראה, "פחד יצחק"^ט, ובתוכה נמצאת (מסותרת) דאגה של האדם על מצבו, ריחוקו מה', "דָּאָגָה בְּלֵב אִישׁ יִשְׁחָנָה". אכן, התכלית היא "יזכה ה' להיות לו שניהם יחד", השמחה והדאגה, כדברי הזהר "חדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא, ובכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא"^א (יחוד המודגש במושג חדוה, "חדות ה' היא מעוזם" — חדוה היא שמחה 'חדה', שיש בה גם מן הפחד, כמו "יחד יתרו" לשון שמחה וגם "נעשה בשרו חדודין חדודין"^ב).

כך מרגיש התלמיד המרוחק-כביכול מהרבי: הוא דואג ממצבו, 'תקוע' אי שם. דאגה ופחד להיות לבד... אך דווקא זו עבודתו, קח את הדאגה ותשפיל אותה, "ישחנה", להיות כאן במקומך כדי לדאוג לעמך ישראל (ולא לעצמך). ודע לך כי באשר אתה שם הינך קשור לרבי ביתר שאת, "מרחוק ה' נראה לי" — ויש לך להיות בשמחה רבה, כי באמת אתה עם הרבי (ר' שמחה בונם)! ורמוז: "מרחוק הוי' נראה לי" = הוי' ברבוע, 676. ובתוספת שמחה בונם = "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד"^ג, התכל'ס של ראש השנה, "מלוך על העולם כולו בכבודך".

אהבת ישראל ויראת ה'

התלמיד ר' זושא נמצא במקומו, "בתוך עמי", מתוך אהבת ישראל גדולה לאנשי עירו. יחד עם זאת, הוא חש דאגה ופחד, הנובעים מיראת ה' טהורה (כאשר המושג דאגה המודגש כאן הוא הכח המניע לתשובה, עבודת הימים הנוראים). שני אלו הם יסוד החסידות, כצוואת אבי הבעל שם טוב לבנו: אל תפחד משום דבר אלא מה' יתברך ואהוב כל יהודי! היראה צריכה לעלות רק לה', והאהבה צריכה לרדת ולהתפשט

שליח רחוק-קרוב

ר' בונם פותח בשני פסוקים: "בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי יִשְׁבֵּת"^ד, "מֵרְחוֹק הוּא נִרְאָה לִי וְאֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֵּתֶיךָ"^ה, כאשר יחוד שני הפסוקים הוא "סוד ראש השנה".

כלומר, השליחות שלך היא להיות עם אנשי הקהילה שלך בראש השנה, "בתוך עמי"! אך אל תצטער — הריחוק שלך מהרבי הוא הדבר הכי טוב, כי דווקא כך יתקיים בך הפסוק, מהפטרות ראש השנה, "מרחק ה' נראה לי" (המזכיר גם את הפסוק מפרשת העקדה "וירא את המקום מרחוק")! נדמה לך שאתה לבד, הרחק מכל החבורה השמחה, אבל באמת אתה בכלל לא לבד.

התלמיד ר' זושא הוא שליח של הרבי ר' בונם, ועל השליח נאמר "שלוחו של אדם כמותו"^ו, "כמותו ממש"^ז. כך גם אמר הרבי מליובאוויטש בדורנו, כי 'צבא השלוחים' שלו הנמצאים בקצווי תבל הינם קרובים אליו יותר מאשר אלו שנמצאים אתו בבית המדרש (770). מי שנמצא קרוב, סופג הרבה אור פנימי, התגלות אלוקות ממש, אך מי שנמצא מרחוק קולט דווקא ממקומו את 'המקיף הרחוק', היחידה, "מרחוק הוי' נראה לי".

שמחה ודאגה יחד

השמחה והדאגה מסותרת בפחד, יזכה ה' להיות לו שניהם יחד.

בראש השנה יש מצד אחד שמחה גדולה, כדברי עזרא הסופר לישראל "לְכוּ אֶכְלוּ מִשְׁמֵינִים וְשִׂתוּ מִמִּתְקִים וְשִׁלְחוּ מִנּוֹת לְאִין נִכּוֹן לוֹ כִּי קְדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֲדֹנֵינוּ וְאֵל תִּעֲצְבוּ כִּי חִדַּת הוּא הַיּוֹם מִעַזְבְּכֶם"^ח. מצד שני, ודאי בראש השנה, יום הדין, יש יראה גדולה, "דאגה מסותרת בפחד"

ט בראשית לא, ב.

י מדרש תהלים שם.

יא ע"פ זהר ח"ג עה, א. ראה תניא פל"ד.

יב שמות יח, ט ורש"י שם.

יג זכריה יד, ט.

ד מלכים"ב ד, יג.

ה ירמיה לא, ב.

ו ברכות לד, ב, וש"נ.

ז לקו"ת ויקרא א, ג ובמ"מ שם.

ח נחמיה ח, י.

לנשמות בגופים.

אהבת ישראל ויראת ה' הן אותן ענין. ראשית, יראת ה' היא אהבת ה', שהרי היראה היא מצות עשה וכל מצות עשה נובעת מאהבה (כמו שמבאר ר' הלל מפאריטש). והנה אהבת ישראל היא אהבת ה' הגדולה ביותר (כדברי אדה"ז ששיא האהבה הוא לאהוב מה שהאהוב אוהב⁷). ורמז בכל זה: **אהבת ישראל** = 73 פעמים **אהבה**. **יראת הוי'** = 49 פעמים **אהבה** (כלומר 7 בריבוע פעמים **אהבה**, חדירת האהבה לכל מדות הלב בהתכללות) – הכל אהבה. **אהבת ישראל** ועוד **יראת הוי'** = **אני** פעמים **הוי'**, "ואהבת לרעך כמוך אני הוי"⁸, "ויראת מאלהיך אני הוי"⁹.

אור הבינה, רז המעשה

הבינה תגדל מהמעשה כי המעשה רז והבינה אור ושניהם דומים.

הבינה והמעשה הם "נעשה ונשמע"¹⁰ (שהרי בינה היא שמיעה, הן בפשט, "שמע" לשון הבנה, והן בפנימיות: ראייה בחכמה ושמיעה בבינה). "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, יצתה בת קול ואמרה מי גילה לבני רז זה"¹¹ – מכאן שחשיבותו ומעלתו של המעשה, "נעשה", היא בגדר רז – "כי המעשה רז". במעשה אין אור גלוי, אין 'מוחין' והשכלה, הכל מוסתר וסודי, רז. כשם שהמעשה הוא רז, כך הבינה היא אור. "ושניהם דומים", שהרי רז = אור כנודע (וכדברי הבעש"ט¹²). כלומר, בבינה יש גילוי אור – אור המגלה את הרז הסתום במעשה. "נעשה ונשמע" – נעשה מעשים שיש בהם סודות ורזים, ואז נשמע ונבין בבינה את האור הגנוז במעשה. מה גדול ממה, נעשה או נשמע? תלמוד או

מעשה? עשיה או כוונה? התשובה של ר' בונם היא "הבינה תגדל מהמעשה". אפשר לחשוב שר' בונם מעדיף את הבינה (בונם לשון בינה), אך באמת "הבינה תגדל מהמעשה" פירושו שהבינה תגדל מכח המעשה. ללא הרז של המעשה, לא יהיה אור בבינה (ולכן נעשה קודם לנשמע)! המעשה 'מגדיל' את הבינה, על ידי שמאיר בה אור המגיע ממקום שלמעלה מהבינה!

במושגים של הספירות: הבינה והמעשה הם בינה ומלכות (ה עילאה ו-ה תתאה בשם הוי'), שהרי המעשה שייך לספירת המלכות, האחרונה והתכל'ס. אך במעשה יש רז מופלא הקושר אותו לחכמה, "כלם בחכמה עשית"¹³, "אבא [חכמה] יסד ברתא [מלכות-מעשה]"¹⁴. מקור האור הוא בחכמה, "חכמת אדם תאיר פניו"¹⁵, וזהו הרז של המעשה להגדיל את הבינה ולהאיר בה את אור החכמה. יותר מזה, לאחר שהחכמה מאירה בבינה אזי "התגלות עתיקא בבינה"¹⁶ (בחנית עתיק יומין, החלק העליון של הכתר, בחנית התענוג, מתגלה דווקא בבינה, השופרא-דשופרא של השופר).

וברמז: **מעשה רז בינה אור = תמימות** (תמימות היא פנימיות ההוד, 'בינה עד הוד אתפשטת').

חידוש ושיפור

איך עניין הבינה והמעשה קשור לסוד ראש השנה ולאגרת שלנו? ראש השנה שייך בכללות לבינה-אמא, כמבואר בקבלה שהשופר הוא "יסוד אמא". שופר שייך לשפרה המיילדת, המשפרת את הולד (ביום ההולדת של אדם הראשון, ראש השנה), כאשר שפרה היא האמא בזוג שפרה ופועה (יוכבד ומרים). זהו גם סוד ההפטרות בראש השנה על חנה, אמו של שמואל הנביא.

כ תהלים קד, כד.

כא זהר ח"ג רמח, א.

כב קהלת ח, א.

כג לקו"ת נשא כה, א.

יד לוח היום יום, כח ניסן.

טו ויקרא יט, יח.

טז ויקרא יט, יד, ועוד.

יז שמות כד, ז.

יח שבת פח, א.

יט לוח היום יום ו' אלול: "הבעש"ט מאד חיבב אור, ואמר: אור בגימטריא רז. היודע סודו של כל דבר מסוגל הוא להאיר את הדבר".

הקבלת המושגים

נחזור לחלקים הקודמים של האגרת: ההוראה "בתוך עמי אנכי יושבת" היא המעשה בפועל, רז המעשה, בחינת מלכות. והרי המלכות היא "כנסת ישראל" (שרש כללות נשמות ישראל), ומכאן אהבת ישראל הגדולה המכריעה לצאת לשליחות במקומות רחוקים. אכן, "מרחוק הוי' נראה לי" היינו התגלות האור בבינה (לאחר הארת החכמה בה).

ובהקשר לשמחה והדאגה: אור הבינה הוא השמחה של ראש השנה, שהרי הבינה היא מקור השמחה, "אם הבנים שמחה"^כ (והכל קשור כמובן לדמותו של רבי שמחה בונם). ואילו רז המעשה היינו הדאגה המוסתרת בפחד – עסוקים במעשה, הנראה לכאורה מרוחק ו'יבש', מתוך יראה ודאגה (שמא נחמיץ ונפגום באהבה). נסיים בברכת הרבי ר' בונם: **וה' ברחמי יתן לו שמחה וחיים וכתובה וחתימה טובה לו ולאנשי**

ביתו ולכל עירו.

כח תהלים קיג, ט.

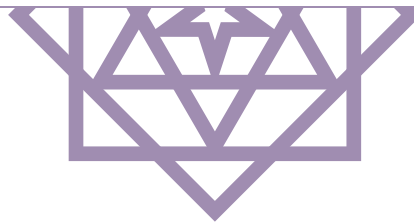
על ראש השנה נאמר "תקעו בחדש שופר"^{כד}, ודרשו חז"ל "חדשו מעשיכם, שפרו מעשיכם"^{כה}. השופר, בחינת אמא-בינה, מכריז ואומר "שפרו מעשיכם", קשר מובהק בין הבינה למעשה! אך יש שתי בחינות, "חדשו ושפרו", התחדשות והשתפרות. התובנה של הבינה היא השתפרות-התחזקות במעשה בפועל (בתכונת "אמיץ כח"), כעניינה של התשובה בכלל – תשובה שייכת לבינה ("ולבבו יבין ושב ורפא לו"^{כז}). לעומת זאת, החכמה אומרת "חדשו מעשיכם", חדוש גמור מהאין ("החכמה מאין תמצא"^{כח}), התחלה חדשה מבלי צורך לעסוק בעבר. אם כן, הפסוק "תקעו בחדש שופר" הוא יחוד של חכמה ובינה, אבא ואמא – ההתחדשות של החכמה מאירה בבינה המתחזקת במעשה בפועל, כאשר במעשה גנוז הרז המושך את אור החכמה.

כד תהלים פא, ד.

כה מדרש תהלים שם.

כו ישעיה ו, י.

כז איוב כח, יב.

הסיפור החסידי

זכרנו לחיים | סיפור מאדמו"ר הצמח צדק

החלו להיות חולים בזה אחר זה. כמובן שגם השלום כבר לא שרר שם, וכולם התחילו לריב בתוך הבית אחד עם השני. הבעל, האשה, הילדים...

החסידי היה ממש אובד עצות: מה קרה?! הוא לומד תורה בשקידה והתמדה, עדיין גותן צדקה ביד רחבה, וגם מממן את ההתוועדויות, אז מה קורה כאן? מדוע באו עליו צרות קשות כאלה? בסופו של דבר החליט ללכת לרבי ולשאל את פיו. נכנס ליחידות, פרש לפני הרבי את כל המצב, והרבי חקר: מתי היתה התפנית? מתי העסקים, הבריאות ושלום הבית החלו לרדת? ואז נזכר החסיד, שעד תאריך מסוים היה משתתף בכל התוועדויות החסידים, אבל באותו זמן התחיל לנהוג אחרת. מיד הצביע הרבי ואמר לו – זו הסיבה. כל הבעיות שלך באו כי הפסקת להשתתף בעצמך בהתוועדויות החסידים.

ואז אמר לו הרבי: תדע לך, שכאשר אתה אומר "לחיים", והחבר עונה לך "לחיים טובים ולשלום" (כמנהג העולם), כאשר הוא אומר "לחיים" הוא גותן לך ולמשפחה שלך בריאות הגוף, וכשהוא אומר "טובים" הוא גותן לך פרנסה ברווח, וכשהוא אומר "ולשלום" הוא גותן לך שלום בית. כאשר הפסקת לומר "לחיים" הפסקת לקבל את כל הברכות הללו, וכך קרה כל זה.

מילת המפתח בסיפור, 'לחיים', היא גם מפתח להתבוננות מיוחדת בעשרת ימי תשובה: בתפילת העמידה של ימים אלו, יחד עם התוספות המיוחדות, מוזכרת המילה 'חיים' לא פחות משלוש עשרה פעמים! גם המילים "לחיים טובים ולשלום" (בהן טמונות כל

אחד מחשובי החסידים של הרבי הצמח-צדק היה ירא שמים גדול, חסיד ולמדן. בנוסף לכך שלמד הרבה תורה, נגלה וחסידות, גם היה איש מצליח בעסקיו, והיות שהיה אדם אמיד מאד, פזר הרבה כסף לצדקה והרבה במצוות ומעשים טובים. כאשר חבריו חסידי הצמח-צדק היו יושבים יחד בהתוועדות, היה גם הוא משתתף במימון חלק נכבד מן הכיבוד, אומר לחיים, ושמה יחד איתם.

במשך הזמן התחזק החסיד מאד בלימוד התורה, וגם העסקים שלו הלכו כל כך טוב, שלא היה צריך להשקיע בהם זמן רב. כשראה כך, הקדיש את כל זמנו ללימוד התורה ומיום ליום נעשה תלמיד חכם גדול יותר.

יום אחד התחיל החסיד לחשוב: הרי ישנו מנהג קבוע, שכמה פעמים בשבוע יושבים החסידים ומתוועדים. אך מה כבר אומרים בהתוועדויות? אני לא שומע בהן חידושי תורה גדולים... התוועדות חברים זה מאד יפה, ואני אוהב את כולם – אבל זה ביטול תורה בשבילי. מוטב שאנצל את הזמן הזה כדי ללמוד עוד דף גמרא, ועוד מאמר חסידות. עם זאת, החליט כי ימשיך לממן את כל ההתוועדויות שעושים, ואפילו יוסיף כסף, אבל הוא עצמו לא צריך להשתתף. עברו זהו בטול תורה.

את ההמשך אפשר כבר לנחש... כל העסקים של אותו חסיד, כל אותם הנכסים וסוגי המסחר שהיה בהם "איש מצליח", התחילו לרדת. במקום להרויח התחיל להפסיד יותר ויותר. ואם לא די בכך, פתאום כל בני הבית, הוא ואשתו והילדים,

הוא את אהבתם של ילדיו זה לזה, הוא שמח בהם יותר מכל.

עבודת ה"לחיים" בדורנו

הזכרנו לעיל את יג ההופעות של המילה 'לחיים' בתפילת עשרת ימי תשובה. מובן מאליו, כי המספר שלוש עשרה איננו מספר סתמי – הוא רומז לשלוש עשרה מדות הרחמים המתעוררות עלינו בימים אלו (קשר שנרמז גם בברכת "שים שלום", במילים "כי באור פניך נתת לנו... ורחמים וחיים").

על פי הקבלה זו, האזכור האחרון (המקביל למידה "ונקה"), הוא זה שביאר הצמח צדק: "לחיים טובים ולשלום". והנה, דורנו זה הוא הדור היג לצמיחת החסידות, כאשר מונים את הדורות החל מרבי אליהו בעל שם, וגם שלושה עשר הדורות רומזים ליג מידות הרחמים (ראה בעניין בשיעורים והתוועדויות תשע"ג – י"ג תמוז, ובכ"ד). ההקבלה הזו מלמדת אותנו, כי לדור היג ישנו קשר מיוחד ל"לחיים" היג שבתפילה. משום כך משמעותי במיוחד דווקא בדורנו לשבת ביחד עם חברים, לשתות יחד (גם מיץ או מים פועלים – אין חובה לשתות אלכוהול...) ולומר זה לזה "לחיים". כוונה זו שייכת בפרט בשנה זו – תשפ"ד – העולה בגימטריא "**פעלת צדיק** [לחיים]" (ראה באריכות במכתב לשנה החדשה הנדפס בריש הגליון). כך נזכה לבריאות, פרנסה ושלום, וכך גם נגיע לתכלית התשובה ולניקיון המוחלט של מידת "ונקה": תשובה מתוך אהבה, שמחה וחיבור.

הברכות הגדולות אותן גילה הצמח צדק לחסידו (השבור), לקוחות מן התוספת לברכת "שים שלום" שמוסיפים בעשרת ימי תשובה. מכך שזהו גם נוסח האמירה והתשובה הנהוגות בין חסידים בעת אמירת לחיים, מובן שישנו קשר בין עבודת הימים הללו לעניינה של ההתוועדות. מהו הקשר הזה?

אהבה לבנים, אהבה לאב

ההתוועדות נועדה, לכל לראש, לקרב בין החסידים: "גדולה לגימה שמקרבת", ואמירת "לחיים" על מעט משקה עוזרת לפתוח את הלב ולהרגיש את האהבה שבו. אך אהבת ה' היא חלק משלם גדול יותר, כפי שנמסר בשם הבעל שם טוב: "אהבת ישראל הוא אהבת המקום, 'בנים אתם לה' אלקיכם', כשאוהבים את האב אוהבים את הבנים". אם כך, ללא אהבת ישראל לא תיתכן אהבת ה' – שהיא הבסיס לתשובה אמיתית. ויתר על כן, יש יתרון באהבת ישראל גופא, כידוע פתגם אדמו"ר הזקן [היום יום' כח ניסן] "אהבת ה' ואהבת ישראל שתייהן כאחת חקוקות בנשמתו רוחו ונפשו של כל אחד מישראל. ומקרא מלא דיבר הכתוב אהבתי אתכם אמר ה', הרי גדולה אהבת ישראל, דאוהב מה שהאוהב אוהב".

משום כך, מחשבתו של החסיד לוותר על קשר בין יהודים לטובת קשר לה' בלבד הייתה מחשבה שגויה. לא יתכן להתעלם מהבנים, ולחשוב שבכך יוצאים ידי חובתנו כלפי האב... דווקא כאשר רואה הקדוש ברוך

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

תיקון לדיבור לא טוב

בראש השנה האחרון נפלטו מפי, במסגרת שיחה קרובה עם מישהו, כמה מילים חריפות – שהוא פירש כקללה שיקרה לו משהו רע – ומאז אני בחשש גדול שיקרה לו משהו לא טוב בגללי ובכלל אני מרגישה שבורה על שדברתי כך [ובפרט בראש השנה]. אודה להדרכת הרב.

תשובה:

התשובה מורכבת משתי תנועות נפשיות – חרטה על העבר וקבלה על העתיד. ובעבודה הפנימית היינו הרגשת שפלות האדם (חרטה מלשון חריטה על לוח הלב ש"אדם יסודו מעפר וכו') והרגשת רחמי שמים (בכל מצב ה' מרחם עלי ו"הבא ליטהר מסייעין לו", היינו קבלה על העתיד).

"שבע יפול צדיק וקם" – עליין להתפלל לה' מקרב לב שלא תכשלי עוד בפגם הדבור, וכן לתת צדקה לשם תיקון הנפש, וביחד עם זה להאמין באמונה שלמה שה' הטוב העביר חטאתך לגמרי, ולא נשאר מזה שום רושם כלל. שתבשרי תמיד בשורות טובות!

כלומר, הפוגע בבחירתו החופשית – ולשטן לא צריך למחולו! – אשמח להדרכת החסידות בנושא.

מענה:

בעבודת הסליחה, קודם כל על האדם לקבל את הדין (שייך בפרט לנוקבא, מקבל בעצם), 'צדוק הדין'. לאחר מכן, אם הפוגע מבקש סליחה באמת ובכנות – יש לסלוח. אך אם לא – צריך לחשוב שמבחינתי הוא פשוט לא קיים ולהסיח ממנו את הדעת לגמרי.

העצה ש'לא לסלוח לו' – כלומר, לסלוח לכולם חוץ ממנו – יוצרת ר"ל חולי רע בנפש (כמו הרבה עצות שגויות של מטפלי-שוא). צריך להמשיך את החיים באמונה ובשמחה ולדעת שה' כבר יודע מה לעשות אתו (לא מתוך תודעה שאני מוסר את דיני לשמים – דבר שגם הוא לא רצוי – אלא שבדרך ממילא הדין מסור לשמים וזה כבר לא עסק שלי כלל...).

בסופו של דבר, כשאני מתפלל שכלל ישראל יחזרו בתשובה, גם הפוגע בכלל, ומתוך הציור הנפשי שכולם באמת חוזרים בתשובה, אז הדין עליו מתמתק במדת מה.

איך ממליכים את ה'?

כיצד ממליכים את ה' בחודש תשרי? האם יש בזה כוונה פשוטה ושווה לכל נפש?

מענה:

המלכת ה' עלינו בתשרי מתבצעת בשני קוים: בעשרת ימי תשובה העבודה היא "שמאלו תחת לראשי" – להמליך את ה' על ידי קיום מצות התשובה והיודוי. בימי השמחה (הגלויה, שהרי גם בעשרת ימי תשובה צריך לקיים "עבדו את ה' בשמחה") העבודה היא "וימינו תחבקני" – קבלת המלכות על ידי קיום מצוות החג בשמחה רבה.

מחילה על פגיעה קשה

אנחנו בימים של סליחות, בהם נוהגים לבקש סליחות ממי שפגענו בו ולהשתדל לסלוח למי שפגע בנו. שמעתי ממישהי שמתפלת בכנות שנפגעו שבמקרים של פגיעה קשה, אדרבא, צריך לשכנע את הנפגעת שהיא לא צריכה לסלוח לפוגע, ורק כך היא תוכל לסלוח להוריה ולקב"ה על מה שקרה לה. היא טענה שלפעמים "לא הקב"ה מזמן את הפגיעה אלא השטן –

יוצאי תרואה

ביותר לתקיעות!...
איזה עם מיחד הוא עם ישראל!
באים להכתיר את המלך במעמד הכי
מפאך שרק אפשר, ובתוף-תוכם הלב
נשבר. "אשרי העם יודעי תרועה", ולא
רק 'תוקעי'. צריה לדעת איך נשברים
לפני ה', ובשביל לדעת צריה פמובן
ללמה, לא?

בכלל, השנה יחול יומו הראשון של
ראש השנה בשבת ומפאת קדשתה ידחו
התקיעות ליום השני. בהשגחה פרטית,
בקביעות 'שבתית' פזו נוכל להקדיש
יותר תשומת לב לפגנות הראויות.
מוכנים? יוצאים לדרוך!

תקיעה – צאקה

"אזאאי...", נשמעת צעקה מכוון
חדר המדרגות. אני רץ במהירות ויורד
לפניסה, שם אני מוצא את שימי הקטן
צועק מכאב. "מה קרה?". ברור קצר
מעלה שהקטנצ'יק לא שם לב וציר
הדלת נסגר על ידו. אני בודק, אין
פציעה, תנועת האצבעות ברוך ה'

השנה עומדת להסתים ועמה
חדש ימי התשובה. במשך החדש
האחרון שמענו בכל בקר את תקיעת
השופר, המעוררת אותנו מתרדמת
השגרה וקוראת לנו לחזור בתשובה.
אלו תקיעות של הכנה, פי התקיעות
העקריות מגיעות בראש השנה – היום
בו אנו מכתירים את ה' עלינו למלך.

מספר על רבי זאב וולף קיציס,
מגדולי תלמידי הבעל שם טוב הקדוש,
שלקראת היום הגדול התבקש מאת
רבו להיות בעל תוקע בראש השנה.
ישב רבי זאב ולמד מתוף הספרים את
כל פגנות הקבלה לתקיעת השופר עד
שידע אותו על ברין. והנה, כשהגיע
לרגע האמת, לתקיעת השופר, חשכו
עיניו – כל פגנות התקיעות פרחו
מראשו פליל. הוא נסה לאמץ את מחו
ולהזכה, אף לשוא. לבו נשבר בקרבן.
לתקע סתם כן? הבעל שם טוב קלט
מיד את המתרחש, גחן לעברו ולחש לו:
"דע לה, לב נשבר הוא הפגנה הטובה
לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

תקינה. "קצת פואב אָבֶל בַּעֲזֵרֶת ה' יַעֲבֹר", אָנִי מְנַסֶּה לְהַרְגִיעַ אוֹתוֹ, אָבֶל הַאֲמַת הַיָּמָה שֶׁהַצֵּעָקָה שְׁלוֹ הַבְּהִילָה גַם אוֹתִי, כִּי שֶׁהַרְגָּעָה בַּעֲצָם הַיָּמָה גַם עֲבוּרֵי...

לָמָּה בַּעֲצָם צָעַק שִׁימִי? אִם הַיָּמָה חוֹשְׁבִים רַק עַל הַתּוֹעֵלֶת, יִתְכַּן וַיּוֹתֵר הַגִּיוֹנִי מִצְדוֹ הִיָּה לְרוּץ הַבִּיטָה וְלִקְרֹא לְעִזָּה. אָבֶל, אִיךָ אוֹמְרִים? כִּשְׁפּוֹאֵב צוֹעֵקִים! הַצֵּעָקָה בָּאָה לְעוֹרֵר מִיִּשְׁהוּ וְלֹא לֹא — אֵל תִּמְשִׁיךְ אֶת הַחַיִּים שְׁלֶךְ פְּרָגִיל, כִּי אֵלֹהֵי לֹא קָרָה כְּלוּם. שִׁים לֵב אֵלֵי. קָרָה לִי מִשְׁהוּ, וְהַדְּבָר אָמֹר לְהִיּוֹת אֲכַפֶּת לָךְ. הֲרִי אָנִי אֲחַ שְׁלֶךְ!

כִּשְׁאֵנִי בָּא בְּרֹאשׁ הַשְּׁנָה לְהַכְתִּיר אֶת ה' עָלַי לְמַלְכָּה אָנִי עוֹרֵר חֲשָׁבוֹן קֶצֶר — מִי אָנִי וְעַד כִּמָּה אָנִי רָאוּי לָכֶּה. מִהֵרָ מְאֹד אָנִי מְגַלֶּה אֶת הַעֲבָדָה הַפְּשׁוּטָה: אָנִי בַּצָּרָה. וְאִזּוֹ אָנִי צוֹעֵק לָהּ לְעִזָּה: "הַצִּילִי! בּוֹא לְעִזָּרְתִּי, כּוֹאֵב לִי". וּבִסְתֵר לְבִי אָנִי גַם מוֹסִיף וְשׂוֹאֵל: "אָבֵא, אֲתָה עוֹד זֹכֵר אוֹתִי?".

זֶהוּ סוֹד קוֹלָה הַפְּשׁוּט שֶׁל הַתְּקִיעָה הַרְאִשׁוֹנָה.

לְהַרְיֵס — אֲנַחָה

כָּאֵן מְגִיעַ הַשְּׁלֵב הַבָּא: אָנִי מִסְתַּכֵּל עַל עֲצָמִי וְעַל מָה שֶׁקָּרָה לִי — וְנִשְׁבֵּר. קִדְּם צָעֵקִיתִי בַּזֵּעָקָה מִתּוֹךְ בְּהִלָּה, אָבֶל כָּעַת אָנִי מִצְלִיחַ לְהַבְחִין עַד כִּמָּה הַמַּצָּב שְׁלִי חֲמוּר, וְאִנִּי מִתְחִיל לְהֵאָנַח בְּאֲנַחוֹת קְצוּבוֹת. קֶשֶׁה לִי. נִדְּמָה לִי כִּי הַמַּצָּב

שְׁלִי בְּלִתִּי נִתֵּן לְפִתְרוֹן.

בְּדֶרֶךְ כָּלֵל אֲנַחָה אֵינָה דְבָר חַיּוּבִי. סֵתֵם לְהַתְּלֹוֹן עַל הַמַּצָּב הַגְּרוּעַ? בְּ"לֹחַ הַיּוֹם-יוֹם" שֶׁל הַרְבֵּי מוּבָא, כִּי "בְּאֲנַחוֹת בְּלֶבֶד לֹא נִשְׁע", וְלָכֵן "טוֹבָה פְּעֻלָּה אַחַת יוֹתֵר מֵאֲלֶף אֲנַחוֹת", אָבֶל לֹא עַל אֲנַחָה מְסוּגָה זֶה אֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים. אֲנַחָה אֲמַתִּית שֶׁל יְהוּדֵי מַעֲמֵק לְבוֹ הַשְּׁבוּר "עוֹקֶרֶת אוֹתוֹ מַעֲמֵק הָרַע וּמְצִיבָה אוֹתוֹ בְּמַעֲמַד טוֹב". כִּי אֲשֶׁר אֲשֶׁה כּוֹרַעַת לְלֶדֶת הִיא נִאֲנַחַת בְּחִזְקָה. הַקְּשִׁי וְהַסְּבֵל כְּרָגַע גְּדוֹלִים מְאֹד, אָבֶל בְּלִבָּהּ הִיא יוֹדַעַת כִּי הַלְּדָה כְּבֵר מִתְקַרְבֶּת. הַאֲנַחָה הִיא הַבְּטוּי לְחֹסֵר הַהֲשִׁלְמָה שְׁלִי עִם הַמַּצָּב. אָנִי לֹא מְסַגֵּל לְהַמְשִׁיךְ בְּלִי שֶׁהַקְּשִׁי עִם ה' חֲזָק וּבְרוּר. כִּשְׁנִדְּמָה לִי שֶׁהַקְּשִׁי עוֹמֵד בְּסִכְנָה — אָנִי חָשׁ כִּי חַיִּי יוֹתֵר אֵינִם חַיִּים.

אֲנַחוֹת הַשְּׁבוּר הַקְּצוּבוֹת הֵן סוֹדָה שֶׁל הַתְּקִיעָה הַשְּׁנִיָּה, שֶׁל שְׁלֶשֶׁת הַשְּׁבָרִים.

תְּרוּעָה — רִבְיָה

וְאִזּוֹ אָנִי מְגִיעַ לְשֵׁלֵב הַבָּא. עֲמֵק הַצָּרָה שְׁלִי, אֵלָיו נִחְשָׁפְתִי לְאַחַר הַצֵּעָקָה, עוֹלָה עַל גְּדוֹת הַלֵּב שְׁלִי וּפּוֹרֵץ בְּכִי חֶסֶר מַעֲצוּרִים, וְעִמּוֹ נִפְרָץ סֶכֶר הַדְּמָעוֹת. אָנִי פְּשׁוּט מִתְנַפֵּחַ וּמִשְׁחַרֵּד בְּכִי קוֹרַע לֵב, עַד שֶׁקֶשָׁה לִי לְהַרְגֵעַ.

מִפְּרִים אֶת הַיְלָד שְׂרָץ וְנוֹפֵל, וְרַק כִּי אֲשֶׁר אֲמָא פְּתֹאֵם מוֹפִיעָה בְּשִׁטַּח הוּא נִזְכָּר בְּכָאֵב וּמִתְחִיל לְבִכּוֹת? הַיְלָד הַזֶּה הוּא בַּעֲצָם אָנִי, אֲתָה וְכָל אֶחָד מֵאֲתָנִי.

החזק שיש לי עם ה'. מתוך בטחון ותקווה אני קם מהארץ, עומד על רגלי וקורא לה'.

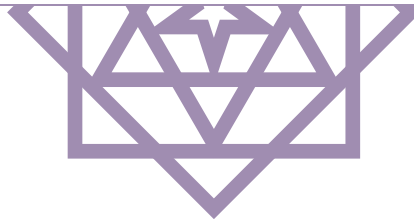
שימו לב: למרות הדמיון שיש בין התקיעה הפשוטה שבתחלה לבין התקיעה שאנו תוקעים בסוף, ההבדל ביניהן הוא רב. הצעקה הראשונה נשלחה לאויר בלי שאדע מי יבוא לעזרתי ומתי הדבר יקרה. זו היתה צעקה מתוך אמונה פשוטה בה', אבל צעקה היא פניה למרחק. לעמיתה, התקיעה שבסוף היא קריאה, וקריאה היא תמיד פניה ממקדת לעבר מישהו שנמצא בסמיכות אלי. התקיעה האחרונה מבטאת את התקווה והבטחון בקו ש"קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת!"

שבת שלום ומברך!
פתיבה וחתומה טובה
לשנה טובה ומתוקה!
?5

מתי אני בוכה? ברגע שאני חש כי מישהו שומע אותי, והמישהו הזה מרחם עלי עד אין סוף. לכו הבכי חסר המעצורים הוא בעצם רפואה עבורי. אני יודע בוודאות, שפאשר כואב לי להיות רחוק מה' – לו כואב לא פחות ממני. ה' ממש נמצא יחד אתי בצרה שלי, והצרה שלי היא גם קצת הצרה שלו. אני חושב שזו הסבה שאחרי בכי אני תמיד מרגיש הקלה מסימת. הדבר שהעיק עלי כבר לא יושב לי על הלב, כי גליתי שיש לי שתף אמת. הבכי המתגלגל הוא סודה של התקיעה השלישית – התרועה.

תקיעה – קריאה

כעת, לאחר שזעקתי לעזרה, התבוננתי בעמק הצרה שלי ונשברתי, התרפקתי בבכי באזניו של מי שרק הוא יכול לעזור לי – לאחר התהליך שעברתי אני יכול לגלות את הקשר

בְּצֶדֶקָה תִּבְנוֹנֵנִי

מכינים שנה חדשה! לאור פנימיות התורה

קוראי 'נפלאות' ו'אביטה נפלאות' היקרים

האור שבפנימיות התורה, "תורה אור", הוא הגאולה והתרופה לעולם. במשך למעלה מ-40 שנה מלמד מו"ר **הרב יצחק גינזבורג שליט"א** כיצד האור של פנימיות התורה מאיר את כל תחומי החיים: לימוד מיוחד של ספרי החסידות; הקבלה בין מושגי הקבלה לתנועות הנפש הדקות והעדינות; התבוננות בענייני הציבור ותיקון המדינה; התבוננות בניצוץ האלוקי המתגלה בכל תחומי המדע; גילוי הסודות הטמונים בעומק הפשט במקרא; חשיפת המבנים הפנימיים שביסוד סוגיות הגמרא וההלכה; העמקה בעבודת התפילה בדורנו; תבונות מעמיקות בכל הרבדים של חיי הנישואין; ועוד חידושים בתחומים נוספים רבים. הכמות, האיכות, השפע והחידוש הם עצומים.

גיליונות 'נפלאות' ו'אביטה נפלאות'

המודפסים ומופצים בעשרות אלפי עותקים בשבוע,

נועדו להפגיש אותנו עם העומק והעושר הללו,

כל אחד ואחת לפי רמתו, ולתת לנו שפה וכלים

לפגוש את ה' בכל מקום ובכל זמן - גם בעולם הזה ובדור הזה.

עלויות הכתיבה, ההגהה, ההדפסה וההפצה של הגיליונות הן גבוהות מאוד.

לקראת השנה החדשה, בעת שאנו מתפללים ומייחלים להתחדשות -

אנו מבקשים מכם להצטרף אלינו

ולהיות שותפים בהוראת-קבע בהמשך המפעל החשוב הזה

היו שותפים בשינוי התודעה

לאור פנימיות התורה

הצטרפו עכשיו: bit.ly/go-niflaot

בקישור אפשר להעביר גם שמות לרב -
לתפילה ולברכה בעשרת ימי תשובה

היו שותפים בכתיבה:

גרפיקה לעלון בודד:
1200 ש"ח [100x12]

עלון 'אביטה נפלאות' בודד:
3000 ש"ח [250x12]

עלון 'נפלאות' בודד:
7800 ש"ח [650x12]

היו שותפים בהכנה:

נקודת הפצה לשנה
1440 ש"ח [120x12]

נקודת הפצה
30 ש"ח